

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Penitenciární péče

DOMÁCÍ NÁSILÍ DOMESTIC VIOLENCE

Bakalářská práce: 10-FP-KSS-4013

Autor:

Jana Fialová

Podpis:

_____

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
81	26	1	0	23	0

V Liberci dne: 25. 4. 2011

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Jana Fialová
adresa: Příčná 307, 551 02 Jaroměř-Josefov
studijní obor (kombinace): Penitenciární péče
Název BP: **Domácí násilí**
Název BP v angličtině: **Domestic Violence**
Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
Konzultant:
Termín odevzdání: duben 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 1. 4. 2010

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): Jana Fialová

Datum: _____

Podpis: _____

Název BP: DOMÁCÍ NÁSILÍ

Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.

Podpis:

Cíl: Zjistit postoje a informovanost široké veřejnosti a obětí domácího násilí k problematice domácího násilí a přístupů a programech organizací zabývajících se touto problematikou.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: dotazník

Literatura: BENTOVIM, Arnon. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Grada. ISBN 80-7169-629-3.

CENTRY, William Doyle. *O lásce a hněvu : jak se bránit násilí ze strany blízkého člověka*. IKAR. ISBN 978-80-249-0877-9.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. Grada. ISBN 978-80-247-2014-2.

Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech. Praha: Triton. ISBN 80-7254-914-6.

PROKOP, Martin . *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno: Ekologický právní servis. ISBN 80902570-8-9.

STŘÍLKOVÁ, Patricie. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Portál. ISBN 978-80-7418-020-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Portál. ISBN 80-7178-802-3.

VOŇKOVÁ, Jiřina a autorský kolektiv. *Metodický rámec intervenčních center a podpora jejich vzniku*. Bílý kruh bezpečí. ISBN 978-80-239-9448-3.

Čestné prohlášení

Název práce:	Domácí násilí
Jméno a příjmení autora:	Jana Fialová
Osobní číslo:	P08000173

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 25. 4. 2011

Jana Fialová

Poděkování

Ráda bych poděkovala prof. PhDr. Karlu Rýdlovi, CSc. za jeho cenné rady a připomínky.

Moje poděkování patří моým rodičům za jejich podporu a pomoc, bez níž by má studia byla velmi obtížná a svým dětem za trpělivost, kterou se mnou během studií měly.

Název bakalářské práce: Domácí násilí

Jméno a příjmení autora: Jana Fialová

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2010/2011

Vedoucí bakalářské práce: prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.

Resumé:

Bakalářská práce se zabývá problematikou domácího násilí, které je celospolečenskou problematikou. Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou část.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit u obětí domácího násilí a u široké veřejnosti, jak jsou informováni o platné legislativě vztahující se k domácímu násilí a institutu vykazání, jakožto nového nástroje Policie ČR, pomáhající obětem domácího násilí.

V teoretické části jsou vymezeny pojmy týkající se domácího násilí, platná legislativa vztahující se k domácímu násilí a činnost pomáhajících organizací.

Praktická část zjišťovala pomocí dotazníkového šetření postoje veřejnosti a obětí domácího násilí k platné legislativě, jejich informovanost o možné pomoci obětem domácího násilí, institutu vykazání a novele trestního zákona, kde jsou nové trestné činy související s domácím násilím, jako například týrání osoby žijící ve společném obydlí a další. Praktická část byla rozdělena na dvě skupiny – oběti domácího násilí a veřejnost.

Klíčová slova: domácí násilí, oběť, agresor, legislativa, pomoc, problematika, násilí, organizace, týrání.

Summary:

This Bachelor's thesis deals with the issue of domestic violence, which is a problem to the whole society. The thesis is divided into two parts, the theoretical and the practical part.

The aim of this thesis was to identify how the victims of domestic violence and the general public are informed about current legislation related to domestic violence and to the Institute of home banishment as a new police tool that helps victims of domestic violence.

In the theoretical section there are defined terms related to domestic violence, valid legislation related to domestic violence and to the helping organizations taking part in that systém.

The practical part by using a questionnaire survey uncovered the attitude of the public and victims of domestic violence to the current regulations, their foreknowledge of possible help for victims of domestic violence, their awareness of the institute of home banishment, the Criminal Code amendment, where are mentioned the new crimes related to domestic violence, such as brutalization of a person living in common place and more. The practical part was divided into two groups - victims of domestic violence and the public.

Key words: domestic violence, victim, aggressor, legislation, help, problem issues, violence, organization, brutalization

Obsah

Obsah.....	8
1 Úvod.....	10
2 Teoretická část.....	12
2.1 Problematika domácího násilí obecně.....	12
2.2 Definice domácího násilí.....	13
2.3 Znaky domácího násilí	14
2.4 Formy domácího násilí.....	14
2.4.1 Fyzické týrání	15
2.4.2 Psychické týrání	16
2.4.3 Sexuální týrání	17
2.4.4 Ekonomické týrání.....	17
2.4.5 Sociální týrání	18
2.5 Fáze domácího násilí.....	19
2.6 Mýty a předsudky o domácím násilí	20
2.7 Oběti domácího násilí	23
2.7.1 Žena jako oběť domácího násilí.....	23
2.7.2 Muž jako oběť domácího násilí	24
2.7.3 Dítě jako oběť domácího násilí.....	25
2.7.4 Senior jako oběť domácího násilí	26
2.8 Pachatel domácího násilí.....	27
2.9 Dopad domácího násilí na oběť	28
2.9.1 Prožívání újmy.....	29
2.9.2 Posttraumatická stresová porucha.....	29
2.9.3 Stockholmský syndrom.....	30
2.9.4 Syndrom týrané ženy	31
2.9.5 Sociální dopad na oběť domácího násilí.....	32
2.10 Pomoc obětem domácího násilí.....	33
2.10.1 Policie České republiky	34
2.10.2 Krizová intervenční centra.....	35
2.10.3 Zdravotní zařízení	36
2.10.4 Orgán sociálně právní ochrany dětí	36

2.10.5	Přestupková komise	37
2.11	Legislativa k problematice domácího násilí	37
2.11.1	Trestní právo	37
2.11.2	Přestupky	42
2.11.3	Další legislativa související s domácím násilím	43
2.12	Institut vykázaní	43
2.13	Metoda SARA	44
2.14	Bezpečnostní plán pro oběti domácího násilí	45
2.15	Organizace zabývající se pomocí obětem domácího násilí	45
3	Praktická část	46
3.1	Cíl praktické části	46
3.2	Hypotéza	46
3.3	Výzkumný vzorek	46
3.4	Popis zvolené techniky	47
3.5	Interpretace výzkumu	48
3.6	Výzkumná data dotazníku pro oběti domácího násilí	49
3.7	Výzkumná data dotazníku pro veřejnost	63
3.8	Potvrzení či vyvrácení hypotéz	74
3.8.1	Hypotézy vztahující se k obětem domácího násilí	74
3.8.2	Hypotézy vztahující se k veřejnosti	75
3.9	Shrnutí výsledků	76
4	Závěr	77
5	Seznam literárních pramenů	79
6	Seznam internetových odkazů	81

1 Úvod

Tématem mé bakalářské práce je domácí násilí. Domácí násilí vidím jako celospolečenský problém, který se týká každého z nás – ať již z pozice oběti, agresora nebo svědka. Pracuji u Policie České republiky jako policistka 15 let a s různými formami domácího násilí se setkávám velmi často a setkala jsem se s ním i osobně ve svém soukromém životě.

Velmi pozitivně jsem proto uvítala novou legislativu, která pomáhá obětem domácího násilí a také nárůst počtu krizových linek a krizových center, které obětem domácího násilí pomáhají. Sama jako policistka jsem v době, kdy nebyla potřebná legislativa, cítila bezmocnost nad tím, že není možnost oběti domácího násilí pomoci již v prvopočátku, kdy se oběť snaží vyhledat pomoc a řada případů končila tragicky.

Domácí násilí přestává být společností tolerované, zaniká mýtus, že násilí v rodině se odehrává za zavřenými dveřmi a je to soukromý problém samotných aktérů, který se nás netýká.

Během studií jsem vykonávala odbornou praxi v Krizovém intervenčním centru pro osoby postižené domácím násilím. Kromě krizové intervence a práce s oběti domácího násilí se zabývá krizové centrum šíření informací mezi veřejnost a to formou přednášek pro pracovníky v pomáhajících profesích, ale i školách a to již od základních škol až po střední školy. Dále se zabývají distribucí letáků a plakátů, kde jsou uvedeny informace o domácím násilí, adresy a telefonní čísla krizových center a to hlavně do čekáren lékařů a podobně. Myslím si, že tato činnost krizového centra je velmi důležitá k informovanosti veřejnosti a potlačení mýtů o domácím násilí a hlavně pro samotné oběti domácího násilí, které často nevědí, že existují organizace, které jim mohou pomoci.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jak je společnost - a to především oběti domácího násilí informovaná o problematice domácího násilí, jaké povědomí má společnost o činnosti krizových intervenčních center, krizových linek a o nové legislativě, která pomáhá obětem domácího násilí.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. V první teoretické části jsou vymezeny základní pojmy týkající se domácího násilí, popis činností organizací zabývajících se problematikou domácího násilí a legislativa. Tyto pojmy jsou důležité k pochopení problematiky domácího násilí.

Druhá praktická část se zabývá tím, jak jsou oběti domácího násilí a veřejnost informováni o možné pomoci obětem, zda je v povědomí to, že existují organizace, které se problematikou domácího násilí zabývají a nová legislativa, jako jsou například nové trestné činy nebo možnost vykázání pachatele domácího násilí ze společného obydlí.

2 Teoretická část

2.1 Problematika domácího násilí obecně

Domov je místem, kde se cítíme bezpečně, kam se vracíme načerpat sílu. Domov je místem, kde je láska, důvěra a souznění. Domov je místo, kam se uchylujeme před tím špatným, co nám život přináší a kde se nám nic zlého nemůže stát.

Pro oběti domácího násilí je domov místem, kde je jim ubližováno těmi, kým by měli být milováni. Je to místo, kde dochází ke každodennímu ponižování či bití tím, ke komu má oběť citový vztah.

„Hněv v milujícím prostředí vytváří zvláštní okolnost především proto, že kvůli lásce, kterou cítíme k druhé osobě – příteli, bratru, rodiči, dítěti, manželovi – nenacházíme před jejich útoky žádnou možnost úniku. V jiných vztazích – mezi kolegy, sousedy, neznámými lidmi – je situace odlišná: člověk si jednoduše od jejich špatné nálady zachovává určitý odstup a může vztah ukončit. Ale jak matka ukončí vztah se svým zlostným osmiletým synem? Je snad pro ženu snadné opustit muže, kterého milovala dvacet let, i když ji každodenně citově týral? Jak se člověk vypořádá s agresivním hněvem starších rodičů, sourozence nebo první opravdové lásky svého života?“¹

V minulosti byla problematika domácího násilí považována za soukromý problém samotných aktérů, pokud nedošlo v jeho důsledku k závažné trestné činnosti. Neexistovaly organizace, které by pomáhaly obětem domácího násilí a chyběla i legislativa. To, že v rodinách dochází k domácímu násilí, bylo bráno jako společenská norma.

I v dnešní době se setkáváme s tím, že lidé v blízkém okolí rodin i samotní rodinní příslušníci „zavírají oči“ před tím, že dochází k domácímu násilí v jejich těsné blízkosti, mají strach jakkoliv zasáhnout či pomoci, někdy je to lhostejnost nebo názor, že to, co se odehrává je přípustné.

---

¹ CENTRY, William Doyle. *O lásce a hněvu*. vyd. IKAR r. 2007 s. 9-10.

Od poloviny devadesátých let se tento problém dostává do popředí široké i odborné veřejnosti. Přibývá sociologických výzkumů zabývajících se touto problematikou. Díky výsledkům těchto výzkumů se problémem začala zabývat kromě organizací zabývajících se domácím násilím i politika naší země.

„V březnu 2006 přijala Česká republika novou právní úpravu na ochranu před domácím násilím: zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (dále „zákon o domácím násilím“) s účinností k 1. lednu 2007. ČR se tak přihlásila jako další evropská země ke snaze o komplexní řešení problematiky domácího násilí. Byl tak poprvé zcela jasně vyjádřen postoj státu vůči domácímu násilí, vůle netolerovat je ze strany osoby násilné a pomoci ohroženým osobám včas řešit jejich situaci.“²

2.2 Definice domácího násilí

Mezi odborníky i v odborné literatuře není jednotná definice domácího násilí. Název „domácí“ je odvozen od toho, že k domácímu násilí dochází tzv. za zavřenými dveřmi, v soukromí, skryto před zraky veřejnosti. Dříve bylo pojímáno jako násilí páchané muži na ženách. V současné době se odborníci přiklání k tomu, že domácí násilí je násilí páchané v intimních vztazích, například mezi homosexuály nebo páry, které spolu chodí.

„Domácí násilí lze definovat jako **zneužití postavení a moci, kterou pachatel v rodině má. Projevuje se nepřiměřenými požadavky, vynucováním podřízenosti oběti a kontroly nad jejím životem.** Toho je dosahováno násilím, event. vyhrožováním a využíváním strachu z další újmy.“³

„Johnsonová (1995) rozlišuje na základě zjištění *Second National Family Violence Survey* dva rozdílné typy domácího násilí a zneužívání: běžné (common) partnerské násilí a patriarchální teror. Tyto dva typy se liší ve smyslu podstaty, krutosti a délky trvání zneužívání, stejně jako pohlavím pachatele a oběti. Běžné partnerské násilí má tendenci být užíváno muži i ženami, ve vztahu se vyskytuje s relativně nízkou

---

² <http://www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa/60-narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2010-2014.html> [citováno 2011-02-23]

³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. vyd. Portál r. 2004. s. 633.

frekvencí, neustí tak často ve fyzická zranění a neuplatňuje se v něm fenomén eskalace násilí.⁴

Oproti tomu má patriarchální teror tendenci být páčán spíše muži na ženách, projevuje se zvyšováním frekvence a krutosti násilí v čase, nezahrnuje pouze fyzické a psychické násilí, ale také „ekonomickou“ podřízenost, vyhrůžky, izolaci a další taktiky kontroly.“⁵

2.3 Znaky domácího násilí

- **K domácímu násilí dochází v soukromí** – pachatel napadá oběť v ústraní mimo veřejnost, nejčastěji ve společném obydlí a to beze svědků.
- **K násilí dochází mezi osobami, které mají intimní vztah nebo jiné pouto** – nejčastěji dochází k násilí mezi partnery; rodiči s dětmi; mezi lidmi, kteří mají společné obydlí.
- **Role** – role agresora a oběti je neměnná, role se nestřídají.
- **Opakovanost** – domácí násilí není jednorázový akt, dochází k němu opakovaně.
- **Vzrůstající intenzita násilí** - jedním ze znaků domácího násilí je to, že agresor své útoky stupňuje, zvyšuje se jeho agrese vůči oběti.
- **Dlouhodobost** – k domácímu násilí dochází zpravidla delší dobu, než se oběť svěří blízké osobě nebo sama vyhledá pomoc.

2.4 Formy domácího násilí

„Identifikace forem domácího násilí v každém v živém případě poskytuje jasný obraz o chování násilné osoby. To pak umožňuje orientačně odhadnout psychologický typ násilí a v následném psychiatricko-psychologickém vyšetření ho upřesnit. Také veškeré další kroky policie, justice i poradenské sítě a terapeutických středisek pro oběti

---

⁴ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. s. 9.

⁵ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. s. 9.

i pachatele se musí odvíjet právě od zjištěných informací o tom, jak se domácí násilí v daném vztahu projevuje. Ostatně i zákonná opatření k ochraně oběti, jako je institut vykázání, přímo závisí na zmapování forem a projevů domácího násilí.“⁶

Často dochází k propojení několika forem domácího násilí v různých kombinacích.

2.4.1 Fyzické týrání

Fyzické násilí obsahuje celou řadu agresivních útoků. Patří mezi ně:

- rány pěstí, bití a fackování
- kopání
- škrcení
- pálení cigaretou, hořlavinou

„Domácí násilí může zahrnovat i méně obvyklé fyzické akty. Je velmi dobře možné, že se žena stane obětí domácího násilí, aniž by ji její partner udeřil. Existuje mnoho dalších způsobů fyzického týrání, kterým mohou být ženy vystaveny, jako například:

- žena je donucena být ve studené lázni a agresor jí drhne kůži až do krve
- svázání nebo spoutání
- nasazení roubíku nebo pytle přes hlavu
- míření zbraní
- žena musí nehybně sedět a agresor na ni plive
- přinucení k požití drog
- zamačkávání cigaret na kůži oběti“⁷

Fyzické týrání většinou zanechává stopy na těle oběti a je snadnější jeho prokázání. Za své praxe u Policie České republiky jsem se setkala s tím, jak agrese

---

⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky, Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. vyd. Grada r. 2008. s. 10.

⁷ CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí*. vyd. Albatros r. 2007. s. 14.

útočníka a jeho fyzické útoky měly natolik stoupající tendenci, která vedla až k tomu nejhoršímu – ublížení na zdraví s následkem smrti.

2.4.2 Psychické týrání

„Tuto formu domácího násilí nelze podceňovat. Často je to právě tento druh násilí, jež napáchá nejvíc škody. Po fyzickém násilí zůstávají jizvy a modřiny, které se časem zahojí – i když to trvá třeba léta. Citové týrání však zanechává hluboké, ale skryté rány, které se obejdou bez ošetření, ale oběti jimi trpí celá léta. Následky takového týrání mohou změnit osobnost oběti, která pak v budoucnosti může bez pomoci a podpory jen stěží vést plnohodnotný život.“⁸

Mezi formy psychického násilí patří:

- ponižování
- vydírání
- vyhrůžky – pachatel často vyhrožuje násilím nebo naopak vyhrožováním sebevraždou, únosem dětí a podobně
- urážky, nadávání, častá kritika – agresor vyhledává důvody pro kritizování oběti
- zesměšňování a to hlavně na veřejnosti

„Existuje několik druhů agresivního chování, které se zpravidla znázorňují v grafickém schématu (často pod název „duluthský model“ – viz obr. 1). Toto schéma, které běžně používají organizace, například britská Women's Aid, dobře ukazuje, jak citové týrání posiluje a podporuje fyzické a sexuální násilí. Středem kruhu je moc a ovládání, což je cílem a výsledkem násilí a týrání.“⁹

---

⁸ CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí*. vyd. Albatros r. 2007 s. 15.

⁹ CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí*. vyd. Albatros r. 2007 s. 15.

nejčastěji ve vyšších sociálních vrstvách, kdy agresor má vyšší postavení a tím i vyšší příjem.

Ekonomické týrání může být:

- přehnaná kontrola výdajů
- odebírání finančních prostředků
- přinucení k přepsání majetku oběti na agresora

„Drží-li partner ženu neustále ve finanční tísní, oslabuje ji. Znamená to, že žena musí žádat partnera o peníze, kdykoli něco potřebuje, čímž mu zavdává příčinu k tomu, aby ji kritizoval a vytýkal jí její potřeby či přání. Oběť tak ztrácí možnost dělat věci sama, bez partnerova vědomí. Kvůli nedostatku peněz není schopna opustit domov či vyhledat pomoc. Má pocit, že si nemůže dovolit odejít, když nemá žádný vlastní zdroj příjmů, který by jí umožnil začít znovu. Žena žijící v nějaké odlehle oblasti bude potřebovat peníze na autobus, aby mohla navštívit právníka nebo pomocnou organizaci. Navíc pokud osoba nemá peníze na útratu na různé společenské činnosti, snadno se dostane do izolace, což je samo o sobě formou domácího týrání.“¹⁰

V posledních letech jsem se setkala s přibýváním ekonomického týrání ve formě zadlužování se. Partner zadlužuje rodinu, aby ho ten druhý nemohl opustit. V případě rozvodu je těžké prokázat, že dluhy vznikly bez vědomí toho druhého a v majetkovém vypořádání se dělí spravedlivě mezi oba partnery. Což může vést k tomu, že oběť nemá možnost nebo strach agresora opustit.

2.4.5 Sociální týrání

Sociální týrání se projevuje jako izolace oběti od přátel či rodiny nebo bránění oběti vykonávat zaměstnání. Častým důvodem je žárlivost agresora nebo obava, aby oběť nevyhledala pomoc.

„Agresor používá mnoho různých taktik, aby svou oběť izoloval od přátel, rodiny nebo jiných zdrojů pomoci:

- Může odposlouchávat veškeré její telefonní hovory a číst její poštu.

---

¹⁰ CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí*. vyd. Albatros r. 2007 s. 18.

- Může odmítnout, aby šla sama na rodinnou návštěvu nebo aby se stýkala s přáteli.
- Může se před jejími přáteli nebo její rodinou chovat tak hrozně, že ji přestanou u ní doma navštěvovat.
- Může ji nutit k častému stěhování, čímž zabrání tomu, aby byla blízko své rodiny nebo aby si vybudovala přátelství v místě bydliště.^{“11}

2.5 Fáze domácího násilí

K domácímu násilí dochází dlouhodobě, střídají se v různě dlouhých cyklech fáze domácího násilí. Většinou se jednotlivé cykly mezi fázemi zkracují. Někdy jsou některé fáze vynechány a to nejčastěji fáze klidu.

„Cyklus násilí se skládá ze tří oddělených a odlišných fází:

1. **Fáze narůstání tenze** – zahrnuje mírné incidenty (verbální agrese – kritizování, nadávky, facky apod.), u oběti se zvyšuje napětí a strach z možného násilí a oběť se snaží odvrátit budoucí eskalaci násilí.
2. **Fáze násilí** – relativně krátká fáze, trvající od několika minut do několika hodin, v jejímž průběhu tenze z předchozí fáze eskaluje v otevřené násilí a může mít za následek zranění, případně až smrt.
3. **Fáze „líbánek“, klidu** – situace se uklidní, v průběhu této fáze se násilník omlouvá, slibuje, že násilí se už nebude opakovat, projevuje lítost nad svým chováním. V některých případech se ale násilník neomlouvá a vinu za své násilné chování připisuje oběti. Pokud ale oběť změní své chování, slibuje, že se násilné epizody už nebudou opakovat. Tato fáze může být v počátku trvání vztahu nejdelší, ale v průběhu času se obvykle stává výrazně kratší, až téměř vymizí velmi rychlým přechodem do fáze narůstání tenze.^{“12}

---

¹¹ CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí*. vyd. Albatros r 2007. s. 19.

¹² MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. s. 37.

Střídáním fází se oběť ocitá v kruhu, ze kterého neví, jak se dostat ven. U oběti se střídá pocit bezmocnosti s pocitem naděje, že se situace v rodině zlepší a nebude již docházet k napadání.

2.6 Mýty a předsudky o domácím násilí

Ačkoliv problematikou domácího násilí se zabývá více organizací a je jí věnována i mediální pozornost, stále mezi veřejností přetrvává řada mýtů, které se vážou k této problematice.

Mýtus: Domácí násilí je soukromou záležitostí, do které ostatní nemají právo zasahovat.

Tento mýtus je jeden z nejrozšířenějších o domácím násilí. Často se lidé „schovávají“ za tento mýtus, aby kryli svoji lhostejnost a nechť něco řeší. Ovšem nikdo by neměl být lhostejný k násilí. Násilí se nedá tolerovat, i když není páčeno přímo na nás nebo na někom nám blízkém.

Mýtus: K domácímu násilí dochází jen v nižších sociálních vrstvách.

„Z odborných studií i z klinických zkušeností vyplývá, že k partnerskému násilí dochází ve všech společenských vrstvách, bez ohledu na vzdělání, příjmy, bydliště (vesnice či město) a mnoho pachatelů i obětí zastává významné společenské postavení (lékaři, právníci, policisté, podnikatelé, zastupitelé atd.). Na jeho výskyt nemá vliv věk, náboženské vyznání ani rasa. Partnerské násilí se vyskytuje jak v heterosexuálních, tak homosexuálních vztazích. Dojem, že se násilí týká jen určitých vrstev, vznikl zřejmě proto, že v některých skupinách společnosti se násilí utajuje více než v jiných.“¹³

Mýtus: K domácímu násilí dochází tam, kde je agresor závislý na alkoholu.

„Alkohol může působit jako simulátor násilí, pod jeho vlivem se odbourávají zábrany a agresivní impulsy se zesilují, není ale příčinou násilí. Stav opilosti je často

---

¹³ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. s. 19.

násilníky využívání jako omluva pro jejich agresivní chování. Také pro některé ženy je mnohdy přijatelnější věřit tomu, že jejich muž by se nechoval násilně, kdyby nepil.¹⁴

Mýtus: „Domácí násilí jsou spíš hádky, „italská manželství“

K domácímu násilí dochází záměrně a opakovaně. Je třeba odlišit běžný manželský či partnerský konflikt, při němž proti sobě stojí dva jedinci ve stejné pozici a domácí násilí - kde to je vystrašená oběť a násilník. Domácí násilí navíc není jen hádkou - kromě psychického teroru (vyhrožování, ponižování, odpírání potravy či spánku) často dochází k surovému fyzickému napadání, které končí vážným zraněním s celoživotními následky či dokonce smrtí.¹⁵

Mýtus: Násilník byl násilí vyprovokován.

Násilník často používá výraz „On (ona) mě k tomu vyprovokovala“. Popírají odpovědnost za své jednání a snaží se oběť obvinít ze svého násilnického chování.

„Provokace je snad nejpřeceňovanější vysvětlení toho, proč se lidé rozzlobí. Hněviví lidé vždy uvádějí, že je k výbuchu vyprovokovaly vnější události a spouštěcí mechanismy „Tohle mě rozzuřilo. To mě ale naštvali nebo Dohnala mě k tomu“. Ve skutečnosti však za jejich hněv nemohou ani lidé ani okolní věci, ale spíše jejich představy a interpretace těchto událostí a okolností.“¹⁶

Pro násilnické chování neexistuje žádná omluva. Nikdo nemá právo se chovat k těm, k nimž má citové pouto násilnický.

Mýtus: Situace není tak vážná, jinak by oběť od agresora odešla

„Přestože většina lidí tomu nevěří, opravdu je možné milovat zlostnou osobu.“¹⁷

Stále se setkávám a bohužel i mezi kolegy s nechápavým postojem - proč oběť od agresora neodejde?

---

¹⁴ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. s. 19.

¹⁵ <http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/myty-o-domacim-nasili/> [citováno 2011-03-01]

¹⁶ CENTRY, William Doyle. *O lásce a hněvu*. vyd. IKAR r. 2007. s. 43.

¹⁷ CENTRY, William Doyle. *O lásce a hněvu*. vyd. IKAR r. 2007. s. 10.

Pachatel má nad obětí moc. Oběť buď zastrašuje, vyhrožuje, má nad ní ekonomickou moc. Oběť po dlouhodobém týrání má nízkou či chybějící sebeúctu, strach, je na pachateli z různých důvodů závislá. Což způsobuje, že s agresorem zůstává.

Mýtus: Typologie agresora a oběti je na první pohled zřejmá

Mezi veřejností panuje stále názor, že pachatel domácího násilí je osoba bez vzdělání, útočná a agresivní i na veřejnosti, porušující normy společnosti, zaostalá či duševně nemocná. Ovšem domácího násilí se dopouští i ti, kteří navenek jsou váženými občany – lékaři, právníci, učitelé atd. Jsou to osoby tzv. dvojí tváře – doma se dopouštějí agresivního chování vůči svému partnerovi, na veřejnosti jsou oblíbení a zábavní společníci neporušující společenská pravidla.

Všeobecný názor na typologii oběti je ten, že oběť domácího násilí je ustrašený, submisivní člověk, který je nesamostatný a zcela závislý na svém partnerovi. Setkala jsem se s tím, že oběti domácího násilí byla dlouhá léta úspěšná psycholožka s vlastní praxí.

„Mýty obětí

- Láska převáží i ve vztahu se zlostnou osobou.
- Jestliže mě zlostná osoba dostatečně miluje, změním se.
- Hněv pomine, ale láska trvá věčně.
- Dokud se dva lidé milují, na ničem jiném nezáleží.
- Milovat někoho znamená nerozhněvat ho.
- Jestliže se na mě ten druhý zlobí, znamená to, že mu na mně záleží.
- Když bude vztah láskyplný, partner se bude méně zlobit.
- Jestliže ten, koho milujeme, se na nás hněvá, asi jsme udělali něco špatně.“¹⁸

---

¹⁸ CENTRY, William Doyle. *O lásce a hněvu*. vyd. IKAR r. 2007. s. 99.

2.7 Oběti domácího násilí

„Přijetí toho, že obětí partnerského násilí se může stát ve své podstatě kdokoli, že se jedná o násilí opakující se bez ohledu na chování oběti, znamená ohrožení naší představy o tom, že domov je bezpečné místo a že jsme před tímto druhem násilí ochráněni. Obětí domácího násilí se však můžeme stát my sami, mohou se jimi stát naše děti, naši rodiče, naši sourozenci, naši přátelé a známí.“¹⁹

Častou otázkou je, proč oběť domácího násilí nevyhledá pomoc. Důvodů, proč zůstává s agresorem, může být několik. Nejčastější důvod je strach, nepřiznání si nebo popírání skutečnosti, že dochází k týrání jejich osoby. Některé oběti berou na sebe vinu za chování agresora nebo cítí stud.

2.7.1 Žena jako oběť domácího násilí

„Pokud jde o domácí násilí, neexistuje žádný konzistentní osobnostní profil ženy – oběti. Za rizikový faktor bývá považována etapa dětství, pokud dítě bylo přímo objektem nebo svědkem týrání členů své rodiny, např. matky, jiným jejím členem. Zahraničními výzkumy byla vyvrácena teze o patologických rysech osobnosti ženy (masochismus, hysterie).“²⁰

Ve společnosti se traduje, že žena je nejčastější oběť útoků agresorů v domácím prostředí. Stále i v moderní společnosti jsou vztahy mužů a žen nevyrovnané. Organizace, které vznikly za účelem boje proti domácímu násilí byly zaměřeny zprvopočátku na ženy jako na oběti domácího násilí. Provedenými sociologickými průzkumy bylo zjištěno, že ženy nejsou jediné oběti domácího násilí, některé studie uvádí, že poměr žen a mužů jako obětí je vyrovnaný. Díky tělesné konstituci jsou ženy nejčastěji obětí fyzického a sexuálního násilí. Jako alarmující vidím útoky proti těhotné ženě, kde je ohrožen život a zdraví nejen ženy, ale i nenarozeného dítěte. Dále bylo

---

¹⁹ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. s. 23.

²⁰ VOŇKOVÁ, Jiřina. MACHÁČKOVÁ, Radka a kol. *Domácí násilí právní minimum pro lékaře*. vyd. proFerm r. 2003. s. 12.

zjištěno, že ženy mnohem častěji vyhledávají pomoc. Na ženy má větší dopad než na muže ekonomická situace po opuštění partnera. Často jsou na mateřské dovolené, obtížněji shání zaměstnání a stále jsou rozdíly ve finančním ohodnocení žen a mužů v zaměstnání.

2.7.2 Muž jako oběť domácího násilí

„Jako většina mužů terorizovaných ženami čekal Viktor příliš dlouho, než vyhledal pomoc. Domníval se, že by ho ostatní považovali za „slabocha“, kdyby si postěžoval, a opět jako většina mužů pevně věřil, že dokáže zastavit ženiny hněvivé výbuchy stejným způsobem, jako by opravil tekoucí kohoutek nebo rozbité zábradlí.“²¹

„Domácí násilí stejně jako násilná kriminalita je doménou mužů. Násilí, kterého se dopouštějí ženy na mužích je téměř vždy vyvoláno sebeobranou ženy. Např. dva výzkumy z konce minulého století uvádějí, že na běžném manželském násilí se mohou podílet muži i ženy. Následky jsou však závažnější pro ženy, ať již pro častější frekvenci útoků, jejich intenzitu a závažnost zranění. Mezi muži a ženami, kteří a které bijí své partnery existují určité povahové podobnosti. Nízké sebehodnocení, agresivita, hostilita, deprese, nedostatek komunikačních dovedností a nedostatek asertivity.“²²

Pro muže, který je brán jako „ten co nosí kalhoty“ je těžké vyhledat pomoc, pokud se stane ze strany partnerky obětí domácího násilí, oběť – muž má obavy, že nebude pochopen. V tomto případě existuje řada mýtů:

„ – „Muž je silnější, proto nemůže být fyzicky napaden ženou.“ Jenže jednak muži nejsou vždy fyzicky silnější a zdatnější než jejich partnerky, a zároveň agresivita nemá přímou souvislost s fyzickou stavbou těla. Pro část mužů může být nepřijatelné pouštět se do fyzického střetu se ženou (třeba i v sebeobraně, může jít o jakési nové, moderní tabu).

- „Ženy se dopouštějí násilí pouze v sebeobraně.“ Tento stereotyp znemožňuje mužům vyhledat odbornou pomoc či přivolat policii, protože dotyčný může být vnímán jako agresor.

---

²¹ CENTRY, William Doyle. *O lásce a hněvu*. vyd. IKAR 2007. s. 29.

²² VOŇKOVÁ, Jiřina. MACHÁČKOVÁ, Radka a kol. *Domácí násilí právní minimum pro lékaře*. vyd. proFerm r. 2003 s. 20/21.

- „*Jen úplný slaboch zažívá násilí ve vztahu.*“ Lidé, kteří žijí v násilném vztahu, vyvíjejí každodenně mnoho úsilí a řadu strategií, aby ve vztahu vydrželi a aby vztah mohl fungovat.“²³

Muž je brán společností jako „ten odolnější“ vůči stresu a zátěžovým situacím, ale dopad každodenního týrání má na psychiku stejný dopad, jako na ženy, děti i seniory.

2.7.3 Dítě jako oběť domácího násilí

„Domácí násilí mezi rodiči je pro dítě značně zraňující zkušeností. Přitom téměř vůbec nezáleží na tom, zda je dítě násilím přímo zasaženo, anebo „jen“ asistuje násilným incidentům mezi rodiči. Následky jsou v obou případech širokospektrální a závažné. Psychickou situaci dítěte si lze představit jako směs vypjatých a také protichůdných emocí. Strach a zklamání z otce se míchají s pocity vlastní viny a s výčitkami, že dítě nezabránilo tomu, co se děje. K dalším pocitům patří často vztek na matku, že si to nechá líbit, že nic neřeší, anebo dokonce, že otce provokuje.“²⁴

Dítě, jako nepřímá (i přímá) oběť domácího násilí často cítí bezmocnost. Dítě je se svými pocity „samo“, často neví, kam se obrátit o pomoc, může mít ambivalentní vztah k násilnému rodiči.

„Děti vyrůstající v rodinách, kde dochází k domácímu násilí, jsou vážně ohroženy, a to nejen samotnou aktuální situací v rodině, ale i jejími škodlivými důsledky na jejich vývoj a budoucí život.“²⁵

---

²³ Kolektiv autorů. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. vyd. Triton Praha r. 2006. str. 32.

²⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Děti a domácí násilí*. Právo a rodina, č. 11/2009-11. Ročník, vyd. Linde ISSN 1212-866X, str. 2.

²⁵ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. s. 79.

Dětství je nejdůležitějším obdobím pro každého člověka a je důležitý pro vývoj každého jedince. Pokud dítě vyrůstá v prostředí narušeném domácím násilím, má to pro jeho budoucí vývoj a život velmi neblahé důsledky.

„Zážitek domácího násilí se tak může stát problémem, který je bude provázet nejen jejich dětstvím, ale zákonitě se promítne i do jejich vztahů v dospělosti. Děti, které zažily domácí násilí se tak stávají sociální skupinou, které by v souvislosti s touto problematikou měla být věnována zvláštní pozornost tak, abychom mohli fenomén domácího násilí postihnout ve všech jeho aspektech.“²⁶

2.7.4 Senior jako oběť domácího násilí

Stejně jako týrání mužů, i týrání seniorů je, co se týče zjištění či vyšetřování velmi složitá. Řadu let se tímto problémem nezabývaly žádné výzkumy, natož organizace a instituce. Stejně jako u násilí páchané na mužích, senioři se bojí či stydí o svém problému hovořit. Často popírají to, že jsou obětí domácího násilí nebo „nevědí“, že obětí jsou a že je možnost řešení.

Senioři často žijí v rodinách svých dětí nebo v ústavech pro seniory. Pociťují „vděčnost“, že nejsou vytrženi z rodinného prostředí, že je o ně „postaráno“. Mají strach se někomu svěřit, že jsou týráni.

Týrání u seniorů je často v podobě fyzického násilí a zanedbávání – nepodávání dostatečné stravy, léků a podobně. Senioři jsou většinou odkázáni na pomoc druhých. Někdy je problém rozpoznat týrání seniora, senioři často mají úrazy či se uzavírají do sebe a nevychází ze svého obydlí.

„Faktory zvyšující ohroženost seniora špatným zacházením:

- celkově špatný zdravotní stav;
- poruchy kognitivních a komunikačních funkcí (syndrom demence);
- ztráta soběstačnosti;
- sociální izolace;

---

²⁶ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. s. 80.

- soužití s agresorem, závislost na něm.²⁷

„Zájem české společnosti není adekvátní závažnosti tohoto jevu. Existují varovná svědectví o výskytu zneužívání seniorů v rodinách i v ústavech.

Na druhé straně existují překážky znemožňující se k obětem přiblížit a poskytnou jim tak náležitou podporu a pomoc. Odborní pracovníci se neradi ptají na věci zcela soukromého až intimního rázu. Také nelze vždy jednoznačně rozpoznat projevy domácího násilí, vždyť např. pády a následná poranění nejsou ve stáří ničím výjimečným.²⁸

2.8 Pachatel domácího násilí

„Někteří autoři míní, že k domácímu násilí vede vztahová nespokojenost, negativní hodnocení partnerova/partnerčina chování, nevyrovnané mocenské rozložení sil, konfliktní životní styl s častými rozeprami a útoky vedoucími ke snižování sebeúcty. Čím nižší je sebedůvěra partnera, tím vyšší je pravděpodobnost agresivní reakce. V této souvislosti rozlišují autoři několik typů násilníka:

- Self image demonstrátor, používající násilí k demonstraci síly, kterou chce imponovat partnerce,
- Self image defender, který se cítí v ohrožení a jedná násilně v obraně svého ega
- Reputation defender, jednající násilně v zájmu tzv. ohrožených hodnot skupiny, ke které přináleží.²⁹

„Pro účely orientačního posouzení násilné osoby se mezitím v praxi ustálila poměrně jednoduchá a obecně srozumitelná klasifikace. Nemá konkrétního autora, nevznikla jako produkt vědeckého, empirického zkoumání.

---

²⁷ Kolektiv autorů. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. vyd. Triton Praha r. 2006. s. 83.

²⁸ VOŇKOVÁ, Jiřina. MACHÁČKOVÁ, Radka a kol. *Domácí násilí právní minimum pro lékaře*. vyd. proFerm r. 2003. s. 13.

²⁹ VOŇKOVÁ, Jiřina. MACHÁČKOVÁ, Radka a kol. *Domácí násilí právní minimum pro lékaře*. vyd. proFerm r. 2003. s. 19.

Pochází zřejmě z diskuzí expertů. Zdá se však, že pro praktiky, kteří musejí řešit živé případy domácího násilí, je užitečná. Zahrnuje následující varianty násilníků:

- **Osoba dvojí tváře, bez výrazných příznaků psychopatologie**, která produkuje problematické, násilné chování pouze ve svém soukromí, ve vztahu k blízké osobě (partnerce).
- **Obecně násilná osoba**, u které se vztahové násilí kombinuje s dalšími problematickými (antisociálními) sklony i mimo jadernou rodinu.³⁰

Všechny typy pachatelů mají stejný znak – nepřiměřený hněv a agresi vůči blízké osobě. Jsou to jedinci neschopni ovládat své emoce, frustrace nebo depresivní stavy. Viní oběť, že je k násilí „vyprovokovala“, že oběť může za to za vše, co mu způsobuje frustraci. Často jsou ovlivněni alkoholem nebo drogami.

Dříve se organizace zabývaly pomocí obětem domácího násilí, nyní existují organizace, které pracují s pachateli pomocí psychoterapeutických programů.

2.9 Dopad domácího násilí na oběť

Pro oběť domácího násilí je značně stresující jak prožité trauma, tak i samotný proces odchodu od násilného pachatele. Pro všechny skupiny obětí – žen, mužů, dětí i seniorů je prožité trauma a vyrovnání se s ním „běh na dlouhou trať“. Vždyť oběti bylo ubližováno tím, kdo jí měl být oporou, ke komu měla důvěru, s kým sdílela domov, lásku, intimnost...

„Slovo trauma pochází z řečtiny ze slova *probodnout*“. V kontextu fyzického poranění se tedy jedná o to, že je poraněna kůže, tedy že něco dosud nedotčeného bylo porušeno. Je tím vyjádřena určitá intenzita násilí s déleodobými následky pro organismus.

Z fyzického pojetí traumatu se odvíjí pojem traumatu psychického: je to událost, která s podobnou mírou intenzity násilí protrhává ochrannou vrstvu obklopující mysl se stejnými dlouhodobými následky pro duševní zdraví. Člověka ovládne pocit bezmocnosti – je narušeno ovládání, selhává ochranná schopnost, dostavuje se pocit

---

³⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky, Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. vyd. Grada r. 2008. s. 39.

nedostatečné ochrany, rozpadu integrity osobnosti a akutní duševní bolesti při vybavení se traumatizující události. Ta je opakovaně přehrávána v mysli postiženého.“³¹

„Jeden z nejméně patrných, ale dalekosáhlých účinků narušených vztahů je skutečnost, že slouží k „utlumení“ kladnějších stránek lidské osobnosti, jako jsou radost, spontánnost, štědrost, svoboda otevřeně vyjádřit své myšlenky a pocity a láska.“³²

2.9.1 Prožívání újmy

„Trestný čin prolomí dvě životně důležité iluze. V běžném životě si je příliš neuvědomujeme, avšak patří k základním předpokladům duševního zdraví a psychické pohody. První iluze vychází ze základní lidské **potřeby bezpečí**, druhá iluze z **potřeby sebeprosazování a seberealizace**.

Trestný čin způsobuje na kratší či delší dobu:

- **Ztrátu iluze dobrého světa** (svět se jeví jako zlé a nepřehledné místo, kde se odehrávají nevysvětlitelné, nepředvídatelné a nespravedlivé události, oběť ztrácí schopnost důvěřovat druhým, prožívá intenzivní pocit strachu);
- **Ztrátu iluze kontroly** (kontrolovat a ovlivňovat vlastní život se jeví jako zbytečné a marné, protože se člověk nezaviněně dostává do situací, které nemůže zvládnout vlastní aktivitou, oběť se cítí slabá a bezmocná, má pocit, že osobní aspirace a plány nemají smysl, neboť nemůžeme ovlivnit běh vnějších událostí).³³

2.9.2 Posttraumatická stresová porucha

„Termínem „posttraumatická stresová porucha“ se označuje soubor různých poruch chování a prožívání, včetně fyziologických reakcí (poruchy spánku, potivost,

---

³¹ BENTOVIN, Arnon. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. vyd. Grada r. 1998. s. 38.

³² CENTRY, William Doyle. *O lásce a hněvu*. vyd. IKAR r. 2007. s. 71.

³³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů, příručka pro pomáhající profese*. vyd. Grada r. 2007 s. 15.

třes, nevolnost apod.), které vznikají jako důsledek extrémního stresového prožitku přesahujícího běžnou lidskou zkušenost.“³⁴

Projevy posttraumatické stresové poruchy:

- poruchy spánku
- deprese
- náladovost, impulzivita, hysterie
- snížená pozornost
- úzkostné stavy
- nedostatek sebedůvěry
- izolace
- psychosomatické potíže
- nepřiměřené reakce

Mezi častým projevem posttraumatické stresové poruchy patří flashbacky.

„Flashbacky znamenají automatické prožívání traumatu se všemi tehdejšími emocemi tělesnými reakcemi dlouho po tom, co nebezpečí pominulo. Emoční a tělesné reakce jsou stejně intenzivní jako v době traumatické události.“³⁵

Nejčastějším projevem posttraumatické stresové poruchy u osob postižených domácím násilím je pocit bezmocnosti, depresivních stavů a strachu. Oběti mají únikové reakce – problém bagatelizují nebo ho zcela popírají.

Porucha se neprojevuje ihned po traumatizujícím zážitku, zpravidla se objeví po půl roce i déle. Reakce oběti bývá pro okolí nepřiměřená a nepochopitelná.

2.9.3 Stockholmský syndrom

Jedná se o emoční vazbu oběti na pachatele. Oběť k pachateli cítí silné emoce, má souhlasný postoj s jeho chováním, nebere ho jako nepřítele. Vzniká v souvislosti závislosti oběti na pachateli, neschopnosti či nemožnosti úniku z dané situace. Pokud agresor „ukáže laskavější tvář“, oběť začne jeho chování omlouvat, věří, že se agresor změní.

---

³⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Vyd. Euronion s.r.o. r. 1998. s. 117

³⁵ Vyd. Centrum sociálních služeb Praha, *Sborník textů zaměřených na problematiku domácího násilí*. r. 2010. s. 44.

2.9.4 Syndrom týrané ženy

„Vyčlenění syndromu týrané ženy naznačuje, že důsledky domácího násilí na oběť jsou specifické. Viktimizace v podobě domácího násilí produkuje totiž příznačný souhlas následných mentálních a behaviorálních reakcí obětí. Setkáváme se u nich s jevy, které u obětí jiných kriminálních činů nenalzáme. Markantní je například přetrvávající vazba k agresorovi, setrvání ve vztahu s ním, zatajování závažnosti a příčin zranění, popírání viktimizace.“³⁶

Jakákoliv žena se může stát obětí domácího násilí, nezáleží na věku, vzdělání, sociální třídě.

„Většinou pocházejí ze šťastných, bezproblémových rodin, a tak nejsou připravené se s jiným chováním účinně vyrovnat. Navíc jejich identita ještě není plně vyvinuta, proto si často za hněv milovaného partnera kladou vinu. Jedním znakem, že mladá žena žije právě v takovém vztahu je skutečnost, že tráví nebyvale mnoho času tím, že se pokouší „polepšit“ (nebo se změnit), aby vztah fungoval. A konečně mnohé z nich se v tomto citovém poutu, které navazují poprvé mimo rodinu, bojí více, že je partner opustí, než o svou osobní bezpečnost.“³⁷

Týraná žena popírá vinu pachatele, omlouvá jeho agresivní chování a negativní vlastnosti. Z tohoto důvodů odmítá i případnou nabízenou pomoc.

„Pro rozvoj syndromu týrané ženy musí podle Wolkerové dojít alespoň dvakrát k zopakování celého cyklu násilí. Wolkerová dále vymezuje čtyři základní charakteristiky tohoto syndromu:

- Žena věří, že za násilí nese vinu ona.

---

³⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky, Domácí násilí*, vyd. Grada r. 2008. s. 26.

³⁷ CENTRY, William Doyle. *O lásce a hněvu.*, vyd. IKAR r. 2007. s. 24/25.

- Nedovede si představit, že by za násilí mohl být odpovědný někdo jiný, než ona.
- Žena se bojí o svůj život a/nebo životy svých dětí.
- Žena má iracionální pocit, že násilník je všudypřítomný a vševědoucí.³⁸

Příznaky syndromu týrané ženy:

- velmi nízké sebevědomí, sebehodnocení ženy
- zlehčování situace
- sebeobviňování
- nedůvěra v sebe i okolí
- úzkostné stavy, deprese
- poruchy spánku
- psychosomatické poruchy
- nepřiměřené reakce

2.9.5 Sociální dopad na oběť domácího násilí

Domácí násilí negativně ovlivňuje sociální sféru oběti domácího násilí. Oběť bývá agresorem zcela izolována od ostatních, bývá jí bráněno v kontaktu s přáteli, rodinou, docházením do zaměstnání. Dochází k sociální izolaci oběti. Pachatel oběť izoluje záměrně, aby nemohla nebo jí bylo ztíženo vyhledat pomoc.

Pokud se oběť rozhodne ukončit vztah s agresorem, její osobnost je natolik oslabena, že má problémy v komunikaci a se vztahy s ostatními. Často musí znovu navazovat přetrhané vazby s rodinou a přáteli, hledání nových přátel, zaměstnání, což je pro oběť domácího násilí velmi složité.

Neblahý sociální dopad domácího násilí je nejen na samotnou oběť domácího násilí, ale na celou společnost.

---

³⁸ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. s. 41.

2.10 Pomoc obětem domácího násilí

„Je velmi těžké se s násilím ve vztahu vypořádat bez pomoci. Uvědomění si, že násilí nemusíte snášet, je jedna věc. Podniknutí nějakých praktických kroků, aby se situace změnila, je něco úplně jiného. Viděli jsme, že mnoho žen, které chtějí odejít, má pocit, že z praktických důvodů nemůže. Kdo je podpoří? Kde budou bydlet? Z čeho budou žít? Oběti žijící v násilném vztahu mohou tyto otázky připadat jako nepřekonatelné překážky. Ve skutečnosti je pomoc dostupná a jsou lidé, kteří vás vyslyší.“³⁹

„Skutečně efektivní systém ochrany společnosti před domácím násilím proto obsahuje ucelený a diferenciovaný komplex nejrůznějších opatření, který postihuje nejrůznější podoby a stupně domácího násilí tak, že dává šanci možnému ozdravení násilím nemocného vztahu tam, kde to je možné a na druhé straně poskytuje jeho obětem skutečně účinnou ochranu zejména v těch případech, kdy již pokračování vztahu nepřichází v úvahu. Pomoc poskytovaná státem v boji proti domácímu násilí v celé šíři svého spektra potom zahrnuje všechny instrumenty a garance – jeho kriminalizací počínaje přes komplexní právní systém ochrany oběti, finanční zastřešení organizací pomáhajících obětem eliminovat následky domácího násilí až po ruku podanou pachatelům v podobě nejrůznějších terapeutických programů a podpůrných řešení.“⁴⁰

Kde vyhledat pomoc:

- policie ČR
- lékaři a zdravotnická zařízení
- městská policie
- krizová intervenční centra, azylové domy
- sociální odbory obecních úřadů

---

³⁹ CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí*. vyd. Albatros r. 2007, s. 89.

⁴⁰ VOŇKOVÁ, Jiřina. HUŇKOVÁ, Markéta. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. vyd. proFerm r. 2004. s. 167

- přestupková oddělení
- poradny pro oběti domácího násilí
- manželské poradny
- přátelé, rodina, kolegové atd.

2.10.1 Policie České republiky

Nejčastěji se oběti domácího násilí nebo svědkové (veřejnost) na Policii ČR obrací jako na první institut, který jim má pomoci, je první, s kým se oběť dostává do kontaktu. Je důležité pro oběť, jak zasahující policista se k ní bude chovat. Často odmítavý, málo vstřícný postoj či nesprávně zvolený první rozhovor s obětí může oběť odradit. I když probíhá školení policistů, jak v případech domácího násilí jednat, stále se setkáváme s nedostatečně citlivým přístupem.

Policista při prvním kontaktu s osobou postiženou domácím násilím:

1. musí si uvědomit, že postižená osoba nespáchala trestný čin
2. očekává od policisty pomoc
3. potřebuje pocít bezpečí (policista ji ochrání)
4. oběť domácího násilí se bojí následků

„Etické aspekty komunikace:

- Neslibovat, co nemohu splnit.
- Neochota (pracuji jen a jen podle předpisů).
- Limity profesionální – překračování.
- Vlastní postoje nepromítat do profesního postupu“.⁴¹

Jak mají policisté postupovat v případech domácího násilí, stanoví ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta č. 179/2006 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

„Mezi čtyři oblasti, vyžadující vypracování postupů patří:

- 1) počáteční kontakt mezi obětí a policií

---

⁴¹Čerpáno z intranetu MV: http://ppportal.pcr.cz/svsp_2/index.htm [datum vložení 2011-03-20]

- 2) úvodní rozhovor s obětí, prováděný policistou
- 3) vyšetřování trestného činu
- 4) úloha policistů provádějících dohled.⁴²

Jedním z hlavních úkolů policistů je interdisciplinární spolupráce s ostatními organizacemi (krizová centra, sociální odbor a podobně).

2.10.2 Krizová intervenční centra

Krizová intervenční centra zajišťují krizovou intervenci pro oběti domácího násilí, právní a sociální poradenství, psychoterapii a podobně. Úkolem intervenčních center je pomoc obětem se vymanit z prostředí, kde dochází k domácímu násilí a to pomocí bezplatného poradenství a poskytování služeb.

Krizová intervenční centra spolupracují úzce – interdisciplinárně s ostatními organizacemi – v první řadě především s Policií ČR, justicí a sociálním odborem, ale také i s obecní (městskou) policií, přestupkovou komisí, azylovými domy a podobně. Nemá v silách intervenčních center, aby kompletně vyřešila domácí násilí.

„Preamble

Intervenční centrum (dále jen IC) je specializovaným sociálním zařízením poskytujícím služby ambulantní, terénní či pobytové, jehož činnost je zaměřena na krátkodobou, limitovanou, krizovou, odbornou pomoc, a zpravidla nehmotnou podporu osobám ohroženým domácím násilím, která je poskytována zejména v souvislosti s policejním vykázáním.

Základní činnosti Intervenčních center:

- kontaktování ohrožené osoby po vykázání násilné osoby a po obdržení rozhodnutí o vykázání od Policie ČR;
- pomoc ohrožené osobě;
- telefonické a osobní konzultace v prostorách IC;
- odborné psychologické, sociální a právní poradenství pro ohroženou osobu v průběhu vykázání násilné osoby;
- zprostředkování dalších služeb ohrožené osobě;

---

⁴² DUFKOVÁ, Ivana. ZLÁMAL, Jiří. *Domácí násilí se zaměřením a problematiku obětí*. vyd. Agis r. 2005, s. 19

- spolupráce s institucemi zainteresovanými do řešení problematiky domácího násilí, koordinace jejich činnosti a spolupráce při vzájemné informovanosti mezi jednotlivými IC;
- vytváření a aktualizace informační databáze o místech pomoci v daném regionu;
- vzdělávání spolupracujících odborníků a propagace služeb IC;
- je-li služba poskytována jako pobytová, tak rovněž poskytnutí ubytování a stravy nebo pomoc při zajištění stravy.⁴³

Pracovníci intervenčních center mají podepsaný etický kodex, který má pracovník povinnost dodržovat a dále je vázán povinností mlčenlivosti dle zákona č. 101/2000 Sb. O ochraně osobních údajů.

2.10.3 Zdravotní zařízení

Zdravotní personál může a často je první, na koho se oběť domácího násilí obrátí. Obzvláště po fyzickém násilí je nucena oběť často vyhledat lékařské ošetření. Je na citlivém přístupu ošetřujícího personálu, aby rozpoznal, že jde o případ domácího násilí a získal si důvěru oběti natolik, aby se mohlo oběti pomoci. Zdravotnická dokumentace je důležitá později pro orgány činné v trestním řízení, jakožto jeden z důkazních materiálů. Stejně jako policisté, intervenční centra, i zdravotníci mají metodický pokyn ministra zdravotnictví, jak v případě domácího násilí postupovat.

2.10.4 Orgán sociálně právní ochrany dětí

V případě, kde jako přímá či nepřímá oběť domácího násilí je dítě, je zapotřebí zásah Orgánu sociálně právní ochrany dětí, který má za úkol ochranu dítěte. Policie ČR má v případech zjištění domácího násilí v rodině, kde jsou děti za povinnost oznámit tuto skutečnost Orgánu sociálně právní ochrany dětí, který poté provádí šetření v rodině, škole a blízkém okolí za účelem zjištění, v jaké míře je dítě vystaveno následkům domácího násilí a podle zjištěných skutečností dále postupuje v zájmu dítěte.

---

⁴³ Bílý kruh bezpečí o.s. *Metodický ráme práce intervenčních center a podpora jejich vzniku*. vyd. Bílý kruh bezpečí r. 2007 s. 57.

2.10.5 Přestupková komise

„Správní orgán by měl při projednávání přestupků v přestupkovém řízení rozhodovat samozřejmě v mezích zákona, ale s posouzením všech důkazů a správnou aplikací zásad řízení. Pracovníci těchto úřadů by měli být podrobně a účelně seznámeni s problematikou domácího násilí, tj. s mechanismy, které v této zvláštní formě násilí fungují. Měli by umět odlišit tzv. „běžné rodinné pře“ od skutečného násilí. Pak teprve budou schopni účinně pomoci obětem domácího násilí i v rámci stávající zákonné úpravy.“⁴⁴

2.11 Legislativa k problematice domácího násilí

Jelikož se problémem domácího násilí nezabývala veřejnost ani politická scéna, chyběla k problému domácího násilí potřebná legislativa. Tento nedostatek byl pociťován jak ze strany policistů, tak i v ostatních orgánech činných v trestním řízení a pomáhajících profesí a organizací. V současné době existuje řádná legislativa, která problematiku domácího násilí upravuje.

2.11.1 Trestní právo

Do 1. června 2004, kdy nabyla účinnosti Novela trestního zákona, nebyla potřebná legislativa, která by řešila problematiku domácího násilí. Bylo obecně vzato, že problematika domácího násilí je problémem soukromým. Domácí násilí bylo do té doby řešeno až v případech, kdy došlo k ublížení na zdraví s následkem minimálně sedmidenní pracovní neschopnosti, v krajních případech končící úmrtím (vraždou) oběti.

Trestné činy související s domácím násilím:

---

⁴⁴ Čerpáno z: <http://www.profem.cz/clanky/?x=2099105> [datum vložení 2011-03-25].

§ 199

Týrání osoby žijící ve společném obydlí

- (1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním, ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem,
  - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví
  - c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
  - d) páchá-li takový čin po delší dobu.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1
  - a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
  - b) smrt⁴⁵

„Pod pojmem *týrání* se rozumí zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškozování, ale i psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k ponižujícím úsluhám, k žebrotě nebo činnostem, které týranou osobu neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují apod.).

Nevyžaduje se, aby u svěřené osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho krutost, bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří.“⁴⁶

Ačkoliv v názvu trestného činu je uvedeno „osoby žijící ve společném obydlí“, přednost se dává pojmu vycházejícímu z občanského zákona (zákon č. 40/1964, ve znění pozdějších předpisů) a to „společná domácnost“.

Pachatelé tohoto trestného činu se ho dopouští často v souběhu i s jiným trestným činem, např. vydírání, znásilnění apod.

Jedná se o trestný čin, kde dle zákona se v případě příbuzenského nebo obdobného vztahu nevyžaduje souhlas poškozeného s trestním stíháním ve smyslu

---

⁴⁵ Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁶ Čerpáno z intranetu MV: <http://www.ov.sm/Ruzne/DN/obs/215a.htm> [datum vložení 2011-03-

§ 163 a § 163 písm. a) trestního řádu a policejní orgán zahájí úkony v trestním řízení bezprostředně.

§ 198

Týrání svěřené osoby

- (1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem,
  - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
  - c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
  - d) páchá-li takový čin po delší dobu.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1
  - a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
  - b) smrt.⁴⁷

Tento paragraf poskytuje ochranu nejen nezletilým osobám (dětem), ale i všem osobám, které jsou odkázány na péči jiných osob (osoby, které jsou závislé na povinné péči pro svůj vysoký věk, tělesnou či duševní vadu či poruchu), jež těmto osobám vyplývá ze zákona, soudního rozhodnutí nebo smlouvy jako povinnost a je podpůrným ustanovením k odvětví práva rodinného a sociálního.

Pachatelem nemusí být pouze rodinný příslušník, ale také personál (často se setkáváme s týráním seniorů v domovech pro seniory), pedagog apod.

„Tohoto trestného činu se dopouští pachatel tělesným týráním, kdy následek toho týrání nemusí dosahovat tělesné závažnosti pro zdraví oběti, ale vyznačuje se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, které poškozená osoba pociťuje jako běžné příkoří.“⁴⁸

Týráním může být také způsobení psychických útrap zanedbávání (neboli neposkytování stravovacích, hygienických, zdravotních a dalších potřeb závislé osoby).

---

⁴⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ Čerpáno z intranetu MV: <http://www.ov.sm/Ruzne/DN/obs/215a.htm> [datum vložení 2011-03-

U toho trestného činu je oznamovací povinnost, to znamená, že každý, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že byl tento trestní čin spáchán nebo je páchán, je to povinen oznámit policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci. Toto trestní oznámení může učinit jak fyzická, tak i právnická osoba.

„Pokud v případě trestného činu dle § 198 trestního zákona nemůže poškozený pro svůj věk nebo duševní stav vykonávat svá práva, nebo je v jejich vykonávání omezen, státní zástupce poškozenému ustanoví k výkonu práv opatrovníka.“⁴⁹

Jak již bylo v předchozím paragrafu zmíněno, jedním z trestných činů, které se dotýkají domácího násilí je i trestný čin dle § 368 Neoznámení trestného činu a § 367 Nepřekážení trestného činu.

§ 146 Ublížení na zdraví a § 145 Těžké ublížení na zdraví

U těchto trestných činů musí být následek pro poškozeného vyžadující minimálně sedmidenní pracovní neschopnost (zdravotní omezení).

V rámci trestního řízení je vypracován znalecký posudek na posouzení závažnosti zdravotního omezení poškozeného – znalecký posudek vypracovává znalec z oboru zdravotnictví.

§ 140 Vražda

Za své policejní praxe jsem se s ní setkala u případů domácího násilí v minulosti jako důsledek chybějící legislativy v řešení domácího násilí. Domácí násilí dle dřívější platné legislativy mělo skutkovou podstatu přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákon. č. 200/1990 Sb. o přestupcích. V případech, kdy došlo již ke zranění oběti, které si vyžádalo lékařské ošetření s dobou léčení delší, jak 7 dní bylo sice domácí násilí posuzováno jako trestný čin ublížení na zdraví, ale ve většině případů oběť nedala souhlas k trestnímu stíhání pachatele. Jelikož se agresivita pachatelů zvyšuje, došlo k vraždě mezi partnery.

---

⁴⁹ Čerpáno z intranetu MV: <http://www.ov.sm/Ruzne/DN/obs/215a.htm> [datum vložení 2011-03-30]

§ 170 Zbavení osobní svobody a § 171 Omezování osobní svobody

Tyto dva trestné činy se povahou blíží uvěznění. Často se dopouští pachatelé opuštění obětí.

Trestné činy narušující soužití lidí:

§ 353 Nebezpečné vyhrožování

U toho trestného činu musí být výhrůžky pachatele natolik konkrétní, co se týče obsahu, aby bylo zřejmé, že bylo vyhrožované osobě nebo osobě jí blízké vyhrožováno smrtí nebo těžkou újmou na zdraví.

§ 354 Nebezpečné pronásledování

Tento trestný čin je známý jako stalking. Stejně jako domácí násilí byla nebezpečnost páčání tohoto trestného činu řadu let považována za soukromý a málo nebezpečný problém. Často se tohoto trestného činu dopouští osoby, které se v minulosti dopouštěli výše uvedených trestných činů.

§ 175 Vydírání

§ 177 Útisk

O útisk ve smyslu § 237 trestního zákona jde v případě, že pachatel zneužívá tísně nebo závislosti jiného a nutí ho, aby něco konal, opominul nebo strpěl, přičemž z povahy věci plyne, že musí jít o nucení k něčemu, co by jinak – nebýt tísně, v níž se ocitl – v dané době a za daných okolností neučinil, neopominul nebo nestrpěl.⁵⁰

§ 184 Pomluva

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti:

Jedná se o trestné činy dotýkající se nejcitlivější a nejzranitelnější oblasti lidské důstojnosti.

---

⁵⁰ NOVOTNÝ, František a kolektiv. *Trestní zákoník 2010*, vyd. Eurounion Praha r. 2010, s.. 321.

§ 185 Znásilnění

§ 186 Sexuální nátlak

Další trestné činy související s domácím násilím:

§ 196 Zanedbání povinné výživy

Řekla bych, že spousta pachatelů domácího násilí „používá zbraně“ v boji s obětí v podobě skutkové podstaty tohoto trestného činu.

§ 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí

V případě domácího násilí se tento trestný čin vztahuje na odstavec 2 tohoto paragrafu:

(2) Stejně bude potrestán, kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykazání provedené podle jiného právního předpisu nebo rozhodnutí o předběžném opatření soudu, kterým se ukládá povinnost dočasně opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a zdržet se vstupu do něj nebo povinnost zdržet se styku s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.⁵¹

2.11.2 Přestupky

Domácí násilí v prvopočátku vykazuje znaky přestupkového jednání. S domácím násilím úzce souvisí níže uvedené přestupky:

§ 49 proti občanskému soužití

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožování újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnosti nebo jiným hrubým jednáním.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 1000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. b) a c) pokutu do 3000 Kč.⁵²

---

⁵¹ Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁵² Zák. č. 200/1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Přestupek proti majetku dle § 50. Tento přestupek se v domácím násilí projevuje především v ničení věcí nebo zabíjení domácích zvířat.

Proti veřejnému pořádku § 47 v podobě rušení nočního klidu.

§ 29 přestupek na úseku zdravotnictví

(1) přestupku se dopustí ten, kdo

- a) úmyslně zmaří, ztíží nebo ohrozí poskytnutí zdravotnické služby nebo se nepodrobí povinnému vyšetření nebo léčení⁵³

2.11.3 Další legislativa související s domácím násilím

- **zákon č. 273/2008 Sb.**, O Policii České republiky – hlava VII, která vymezuje oprávnění policisty vykázat násilnou osobu
- **zákon č. 135/2006 Sb.**, kterým se mění některé zákony v oblastní ochrany před domácím násilím
- **zákon č. 108/2006 Sb.**, o sociálních službách, kde v § 60 je vymezena činnost intervenčního centra
- **zákon č. 34/2006 Sb.**, o sociálně právní ochraně dětí
- **zákon č. 101/2000 Sb.**, o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů
- **zákon č. 40/1964 Sb.**, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- **zákon č. 99/1963 Sb.**, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

2.12 Institut vykázání

Institut vykázání v problematice domácího násilí v České republice chyběl. Na jeho vzniku se podílel tým expertů Bílého kruhu bezpečí a Philip Morris ČR a.s., kteří založili Alianci proti domácímu násilí a vypracovali návrh nového zákona (inspirovali se rakouským modelem) a parlament tento zákon schválil, čímž 1. ledna 2007 nabývá účinnosti zákon. č. 135/2006 Sb., zákon na ochranu před domácím násilím.

---

⁵³ Zák. č. 200/1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Oprávnění policisty upravuje zákon č. 283/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů a to v hlavě VII, § 44 až § 47. Dále k tomuto oprávnění policisty byl vydán Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

Podmínky a postupy vykazání:

- jednání pachatele musí vykazovat znaky domácího násilí – k tomu slouží instrukční karta SARA
- policista vykáže osobu na dobu 10 dnů, od jeho provedení, tato doba nelze zkrátit
- násilnou osobu lze vykázat i v době její nepřítomnosti
- o vykazání ústně policista informuje jak násilnou osobu, tak oběť; poté vyhotoví potvrzení o vykazání, které je oběma zúčastněným stranám doručeno proti podpisu
- policista může vykázat násilnou osobu jak ze společného obydlí, tak i z jeho blízkosti, pokud tomu okolnost nasvědčuje
- policista poučí vykázanou osobu o jeho právech, povinnostech a umožní si vzít osobní věci a věci potřebné pro zaměstnání, dále mu poskytne informace o možnostech jeho ubytování
- policista poučí oběť domácího násilí, předá ji kontakty na organizace, které pomáhají osobám postiženým domácím násilím a dále ji poučí o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření, kdy tímto opatřením lze deseti denní dobu vykazání prodloužit
- důležitá je kontrola dodržování vykazání, policista kontaktuje oběť

2.13 Metoda SARA

Metoda SARA z angl. Spousal Assault Risk Assessment.

Nabízí 15 otázek ve třech blocích, první a druhý věnují pozornost násilné osobě a poskytnou reálný obraz o jeho násilných sklonech a chování – 2x5 otázek

Třetí blok – věnuje pozornost ohrožené osobě její situaci – pět otázek

Odborní pracovníci prošli školením, jak tuto metodu v praxi používat.

Metodu SARA využívají:

Policie ČR, státní zástupci, soudy, sociální služby, psychiatrie, soudní znalci, výzkumní pracovníci a podobně.

2.14 Bezpečnostní plán pro oběti domácího násilí

Pracovníci pomáhajících organizací a institucí obětem domácího násilí by měli pomoci postižené osobě vypracovat tzv. bezpečnostní plán. Pro každou oběť je tento plán vypracován individuálně podle povahy a frekvence útoků agresora a podle způsobu života agresora i oběti.

Důležité, aby oběť:

- měla kontakty na krizové linky, azylové domy a podobně
- zmapovala si únikovou cestu v případě útoku agresora
- připravila si tašku s potřebnými doklady a věcmi
- svěřit se rodině, přátelům, kolegům, někomu z okolí a podobně

2.15 Organizace zabývající se pomocí obětem domácího násilí

- Bílý kruh bezpečí, o.s. - tel. 257 317 110 nonstop
- DONA linka – telefonická pomoc obětem domácího násilí – nonstop
Tel. 251 511 313
- ROSA, o.s. – tel. 602 246 102
- ProFerm
- Centrum krizové intervence – každé krajské město má zřízené Krizové intervenční centrum
- Adra
- Acorus

3 Praktická část

3.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části bylo zjistit, jak je veřejnost a oběti domácího násilí seznámena s problematikou domácího násilí ze strany platné legislativy a pomoci obětem domácího násilí, jako je novela trestního zákona a institut vykázání. Dále cílem bylo zjistit, zda je dostatečná osvěta společnosti o pomoci obětem domácího násilí.

3.2 Hypotéza

Hypotézy jsou rozděleny na dvě skupiny – veřejnost a oběti domácího násilí.

Hypotézy vztahující se k obětem domácího násilí:

1. Oběť nevyhledá pomoc, protože neví, kam se má obrátit nebo nemá důvěru v pomáhající organizace.
2. Legislativa k domácímu násilí není dostatečně publikována (zveřejňována), je nedostatečná osvěta veřejnosti.
3. Současná legislativa dostatečně chrání oběti domácího násilí.

Hypotézy vztahující se k veřejnosti:

1. Veřejnost ví, jak obětem domácího násilí pomoci (kde může vyhledat pomoc), ale nechce se do problému plést.
2. Legislativa k domácímu násilí není dostatečně publikována (zveřejňována), je nedostatečná osvěta veřejnosti.
3. Současná legislativa dostatečně chrání oběti domácího násilí.

3.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek byl rozdělen na dvě skupiny: na oběti domácího násilí a na veřejnost (lidé, kteří se obětí domácího násilí nestali). Problematika domácího násilí je velmi citlivé téma a jak jsem zjistila ze své praxe v krizovém intervenčním centru, je

pro oběti domácího násilí, ale i pro veřejnost o tomto problému mluvit. Při mapování výzkumného vzorku jsem pochopila, že mnoho lidí z řad obětí domácího násilí bude mít problém či nedůvěru vyplnit dotazník (i v případě anonymity) při přímé konfrontaci (předání dotazníku).

Výzkumný vzorek – oběti domácího násilí i veřejnost jsem kontaktovala pomocí internetu, kdy jsem oslovila oběti domácího násilí, které jsem osobně znala nebo jejich rodinné příslušníky a podobně, se žádostí o vyplnění on-line dotazníku. Dále jsem oslovila intervenční centra a další organizace, které se zabývají domácím násilím, sociální sítě a veřejné portály.

Výzkumný vzorek byl stanoven minimální počet respondentů z řady veřejnosti 50 lidí, minimální počet respondentů z řady obětí domácího násilí 50 lidí. Předpoklad byl ten, že vyplní více lidí dotazník pro veřejnost, než oběti domácího násilí.

Dotazníky pro oběti domácího násilí vyplnilo celkem 60 lidí. Dotazník pro veřejnost vyplnilo 284 lidí.

3.4 Popis zvolené techniky

Pro tento výzkum byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Na stránkách <http://www.vyplnto.cz> byly tazatelkou vytvořeny dva typy dotazníku – první pro oběti domácího násilí a druhý pro veřejnost. Odkaz na dotazníky byl zaslán dle typu dotazníku buď přímo osobám postiženým domácím násilím, jejich příbuzným a známým a do organizací, které se zabývají pomocí osobám postiženým domácím násilím se žádostí o vyplnění dotazníku. Dotazníky pro veřejnost byly zveřejněny se žádostí na veřejných portálech, sociálních sítích a podobně se snahou o rozmanitost vzorku veřejnosti (pohlaví, věk, vzdělání).

Otázky v dotazníku byly tvořeny tak, aby byly srozumitelné a výstižné a aby postihovaly výzkumnou otázku. Respondenti měli na výběr z možností odpovědí.

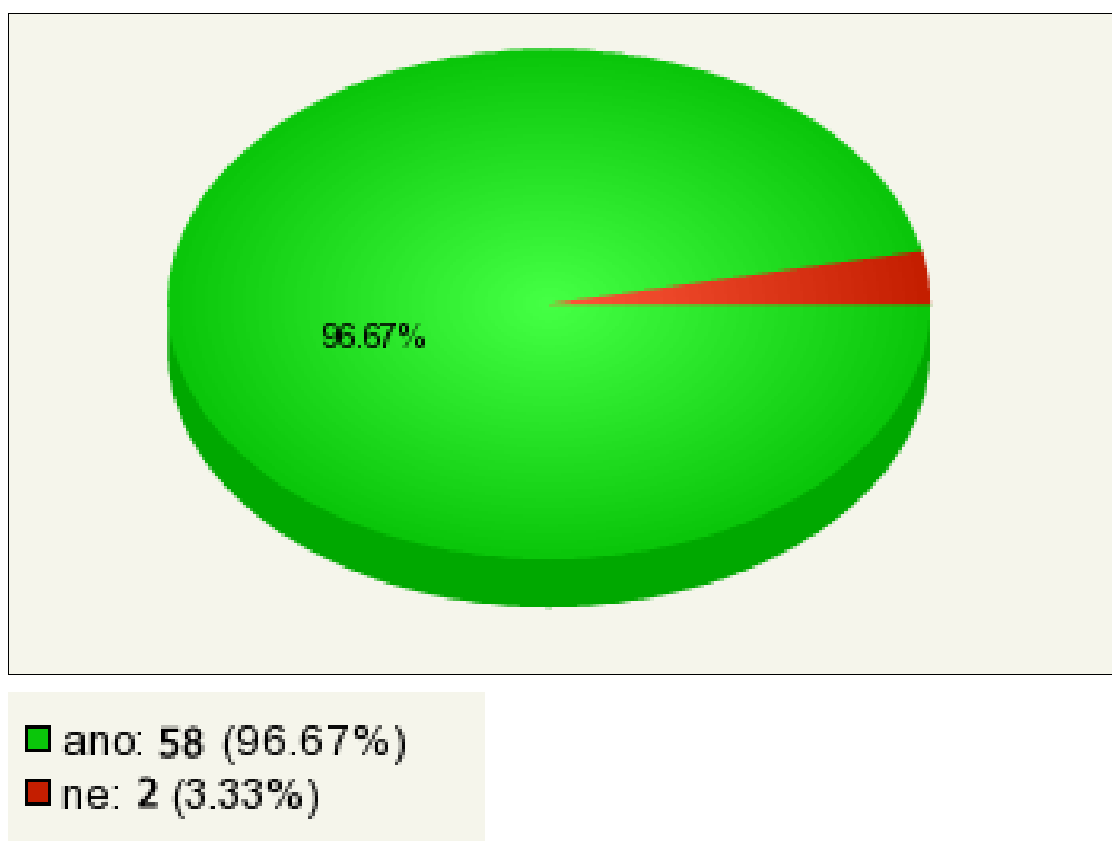
3.5 Interpretace výzkumu

Ve výzkumu byla využita Dotazníková služba <http://www.vyplnto.cz>, pomocí které autor prezentoval své dotazníky. Tato služba automaticky vygeneruje získaná data z vytvořeného dotazníku autora do grafů.

3.6 Výzkumná data dotazníku pro oběti domácího násilí

Otázka č. 1: Víte, co si představit pod pojmem „domácí násilí“?

(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 1

Otázka na zjištění, zda oběť domácího násilí ví nebo si umí představit, co to domácí násilí je.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 96,67% (tj. 58 respondentů), kteří vědí, co je to pojem „domácí násilí“ a 3,33% (tj. 2 respondenti), kteří si pod tímto pojmem neumí nic představit.

Otázka č. 2 : Jak jste se osobně setkal(a) - setkáváte - s domácím násilím?

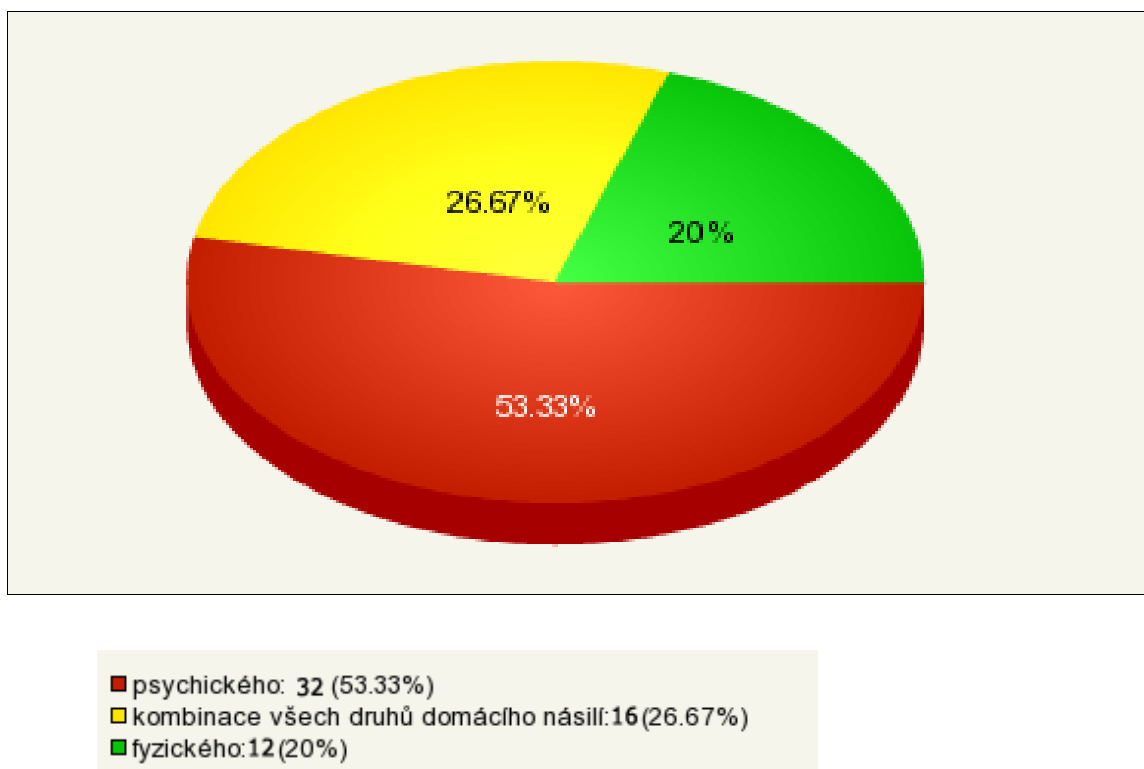
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf. č. 2

Graf č. 2 je přehledem, jakým způsobem se respondent setkal s domácím násilím. Respondenti měli na výběr ze čtyř možností.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) je 70 % (42 respondentů) obětí ze strany svého partnera; 26,67% (16 respondentů) se stalo nepřímou obětí domácího násilí jako svědek domácího násilí mezi rodiči; na 10% (6ti respondentech) se dopouští domácího násilí jiná blízká osoba, než je partner nebo dítě; 3,33% (2 respondenti) uvedli, že jsou obětí domácího násilí ze strany svého dítěte.

Otázka č. 3: Jsem - byl(a) jsem obětí domácího násilí ve formě:

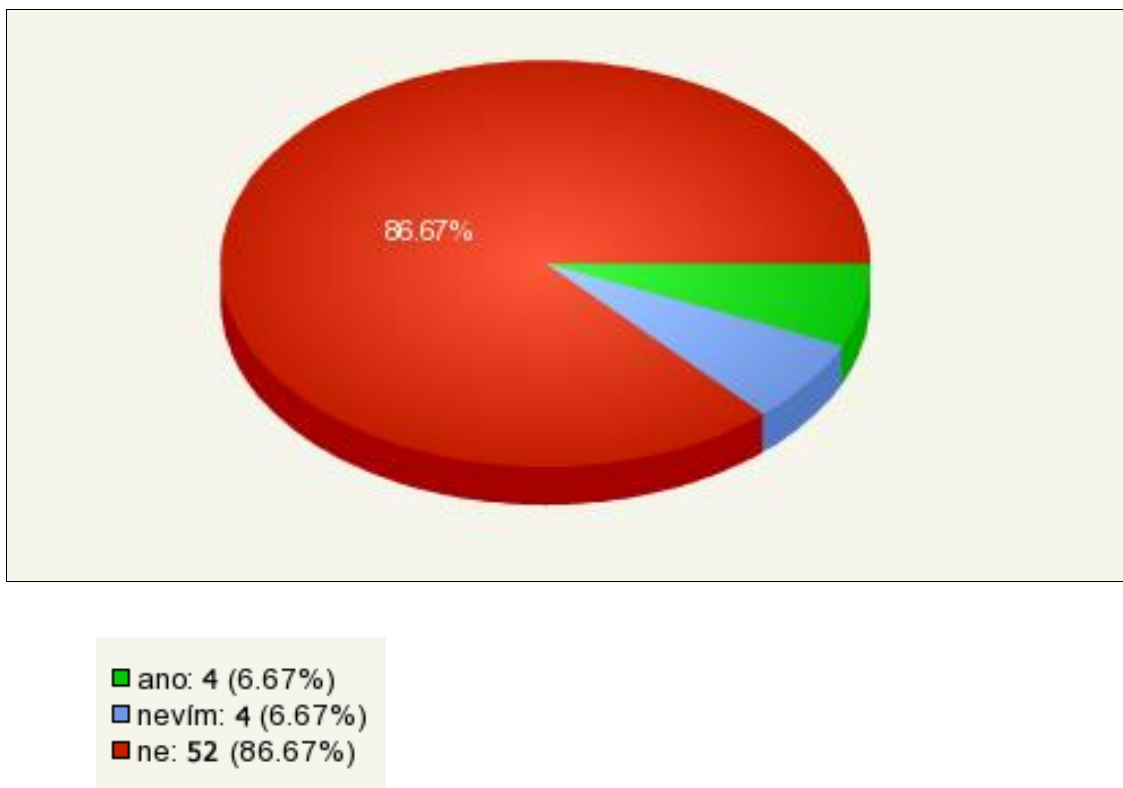
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 3

Graf č. 3 poukazuje na to, v jaké formě se osoby postižené domácím násilím setkali. Respondenti měli na výběr ze tří možností.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) se 53,33% (32 respondentů) setkalo s domácím násilím ve formě psychického týrání; 26,67% (16 respondentů) se setkalo s domácím násilím v kombinaci všech druhů domácího násilí – jak psychického, tak fyzického; 20% (12 respondentů) se setkalo s domácím násilím ve formě fyzického násilí.

Otázka č. 4: Oznámil někdo z rodiny, že je na Vás pácháno domácí násilí?

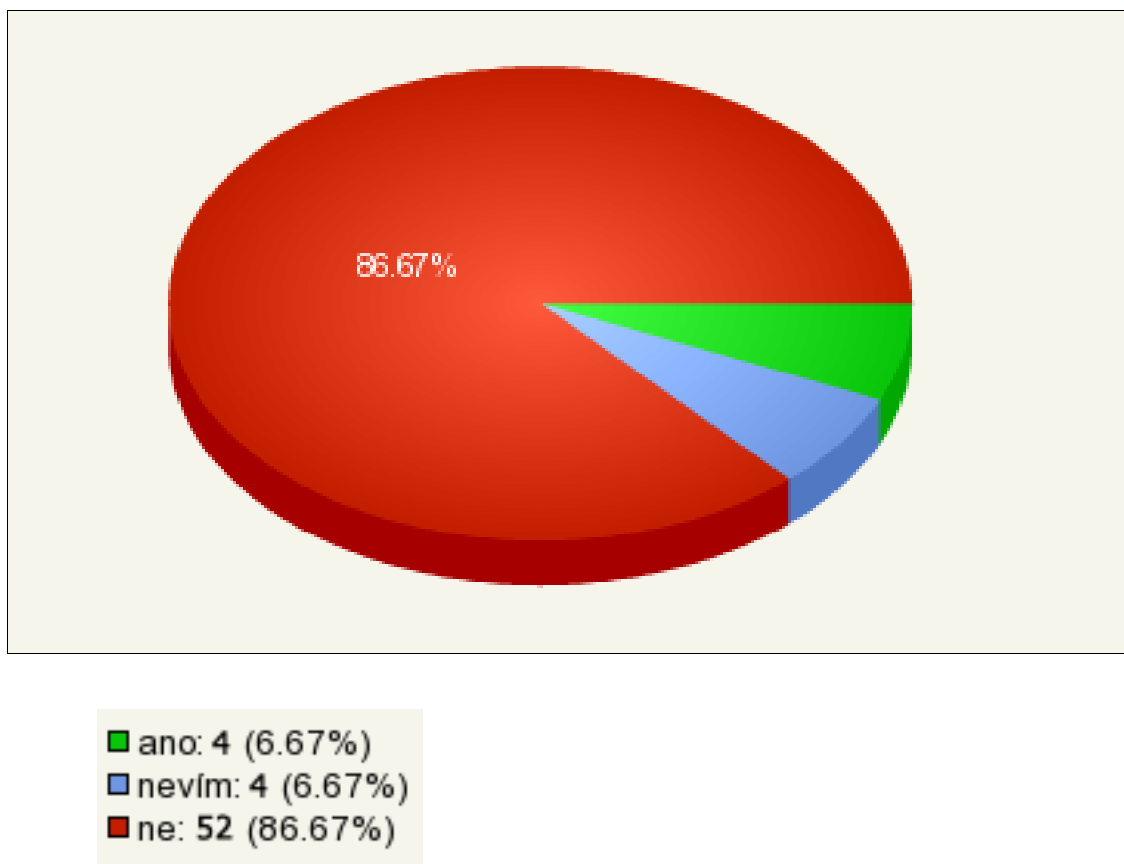
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 4

V tomto grafu je zaznamenána pomoc obětem násilí ze strany rodinných příslušníků v podobě oznámení příslušným organizacím. Respondenti měli na výběr ze tří možností.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 86,67% (52 respondentů) uvedlo, že jim ze strany rodinných příslušníků nikdo neoznámil příslušným orgánům jeho (její) týrání; 6,67% (4 respondenti) uvedli, že neví, zda někdo z rodinných příslušníků týrání oznámil a 6,67% (4respondenti) uvedli, že rodinní příslušníci jejich týrání oznámili příslušným organizacím.

Otázka č. 5: Oznámil někdo z Vašeho okolí, že je na Vás pácháno domácí násilí?

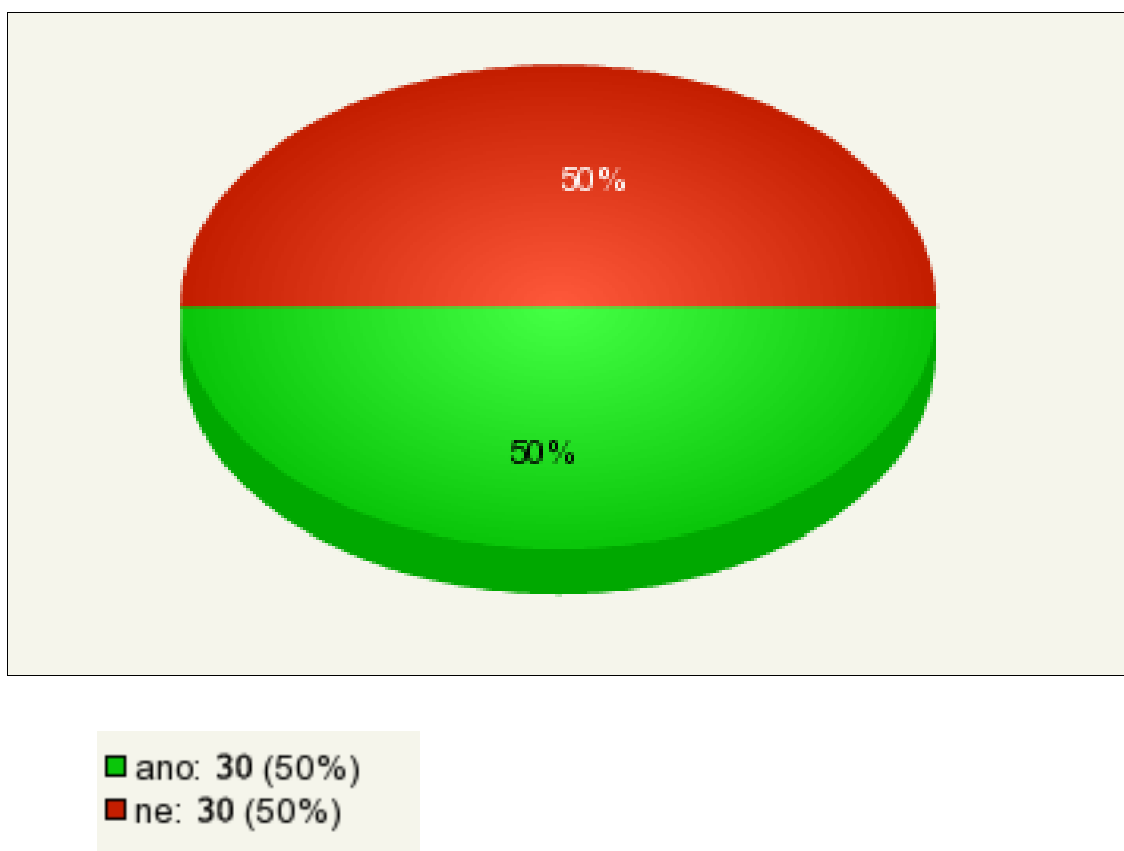
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 5

V tomto grafu je zaznamenána pomoc obětem násilí ze strany přátel nebo okolí v podobě oznámení příslušným organizacím. Respondenti měli na výběr ze tří možností.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 86,67% (52 respondentů) uvedlo, že jim z blízkého okolí nikdo neoznámil příslušným orgánům jeho(jeji) týrání; 6,67% (4 respondenti) uvedli, že neví, zda někdo z blízkého okolí týrání oznámil a 6,67% (4 respondenti) uvedli, že někdo z blízkého okolí jejich týrání oznámil.

Otázka č. 6: Vyhledal(a) jste vy sám/sama pomoc?

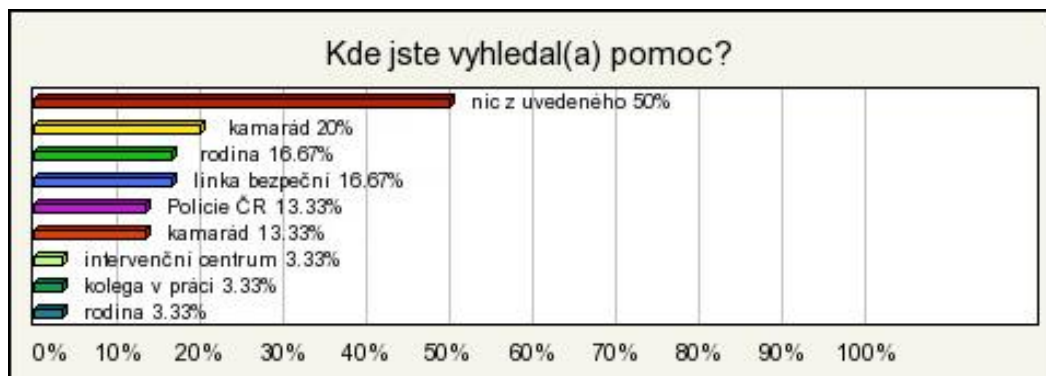
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 6

Otázka směřující k řešení problematiky domácího násilí svépomocí. Respondenti měli na výběr ze dvou možností.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 50% (30 respondentů) odpovědělo, že sami vyhledali pomoc a 50% (30 respondentů) odpovědělo, že pomoc nevyhledali.

Otázka č. 7 : Kde jste vyhledal(a) pomoc?

■ nic z uvedeného: 30 (50%)
■ kamarád: 12(20%)
■ rodina: 10(16.67%)
■ linka bezpeční: 10 (16.67%)
■ Policie ČR: 8 (13.33%)
■ kamarád: 8 (13.33%)
■ intervenční centrum: 2 (3.33%)
■ kolega v práci: 2 (3.33%)
■ rodina: 2 (3.33%)

(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 7

Graf č. 7 znázorňuje, kam se nejčastěji oběti domácího násilí obrátily o pomoc, pokud se rozhodli pomoc vyhledat. Otázka byla směřována na oběti, které již pomoc vyhledali. Pro oběti, které se ještě nikam o pomoc neobrátili, byla varianta odpovědi „nic z uvedeného“, pro ostatní byly ostatní varianty.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 50% (30 respondentů) uvedlo, že pomoc nevyhledali pomocí uvedených organizací (nebo pomoc nevyhledali vůbec); 20% (12 respondentů) uvedlo, že vyhledalo pomoc u svých přátel; 16,67% (10 respondentů) se obrátilo o pomoc na svou rodinu; 16,67% (10 respondentů) volalo na linku bezpečí; 13,33% (8 respondentů) vyhledalo pomoc u Policie ČR; 3,33% (2 respondenti) kontaktovalo intervenční centrum; 3,33% (2 respondenti) vyhledali pomoc u svého kolegy (kolegyně, kolegů) a 3,33% (2 respondenti) se o pomoc obrátili na rodinné příslušníky agresora.

Otázka č. 8: Nevyhledal(a) jsem pomoc, protože:

(Zdroj: Vlastní výzkum)

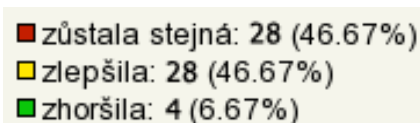
Graf č. 8

Tato otázka byla v dotazníku **nepovinná** a byla zaměřena na ty oběti, které ještě pomoc nevyhledali. Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) na tuto otázku odpovědělo 67,3% (38 respondentů).

Z 38 respondentů 47,37% (18 respondentů) uvedlo, že nevyhledali pomoc, protože nevěří, že by jim mohl někdo pomoci; 26,32% (10 respondentů) uvedlo, že neví, proč nevyhledali pomoc; 15,79% (6 respondentů) neví, kam by se mohli o pomoc obrátit a 10,53% (4 respondenti) uvedli, že mají strach vyhledat pomoc.

Otázka č. 9: Má životní situace se po vyhledání pomoci:

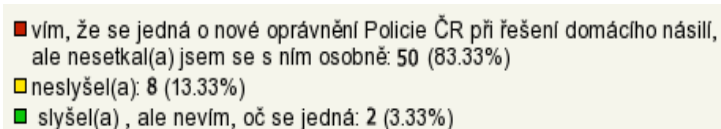
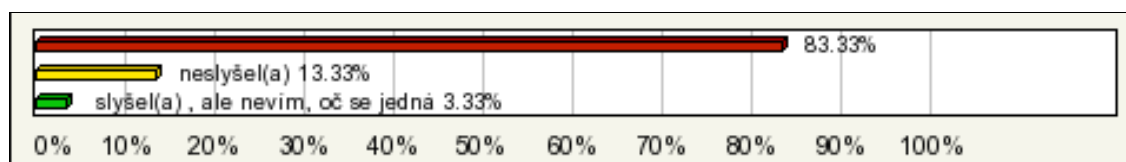
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 9

Otázka směřující k životní situaci respondentů po vyhledání pomoci.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 46,67% (28 respondentů) uvedlo, že jejich situace po vyhledání pomoci zůstala stejná; stejný počet 46,67% (28 respondentů) uvedlo, že se jejich životní situace po vyhledání pomoci zlepšila a 6,67% (4 respondenti) uvedli, že se jejich životní situace zhoršila.

Otázka č. 10 : O institutu vykázaní jsem:

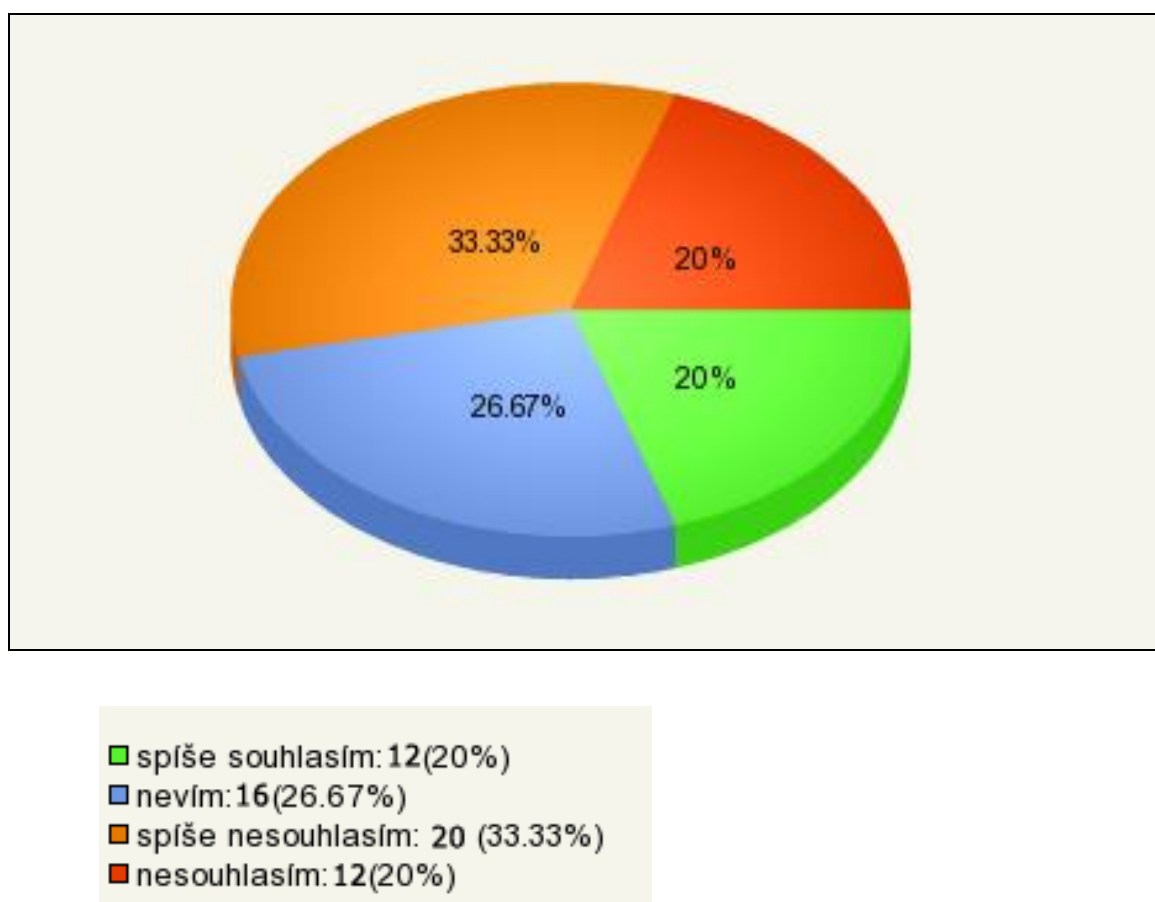
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 10

Graf vykazující informovanost obětí domácího násilí s institutem vykázání.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 83,33% (50 respondentů) uvedlo, že zná oprávnění Policie ČR vykázání pachatele domácího násilí ze společného bydliště, ale ještě se s ním osobně nesetkalo; 13,33 % (8 respondentů) o institutu vykázání neslyšelo a 3,33% (2 respondenti) o institutu vykázání se doslechlo, ale neví, o čem se jedná.

Otázka č. 11: Legislativa k problematice domácího násilí byla (je) dostačující při řešení mé životní situace.

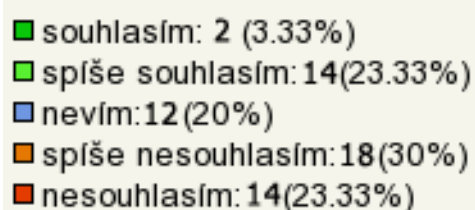
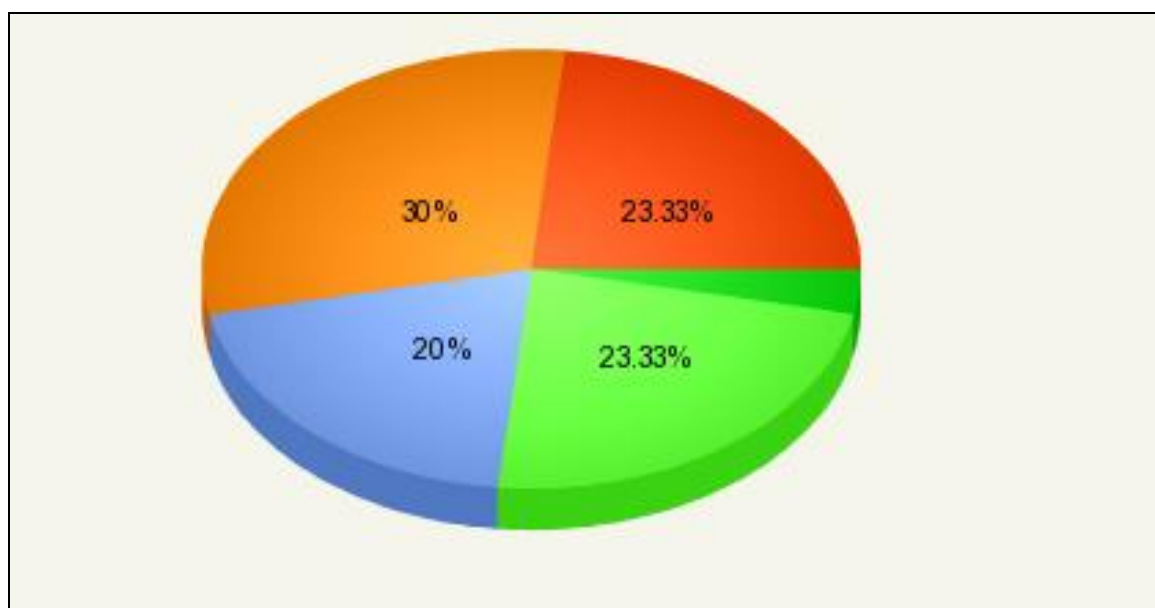
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 11

Graf k postoji oběti k současné legislativě. Respondenti potvrzovali či vyvraceli tvrzení.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 33,33% (20 respondentů) uvedlo, že spíše nesouhlasí s tvrzením, že je současná legislativa dostačující na ochranu oběti před domácím násilím; 20% (12 respondentů) uvedlo, že s tímto tvrzením nesouhlasí; 26,67% (16 respondentů) nedokázalo na toto tvrzení odpovědět a 20% (12 respondentů) uvedlo, že současná legislativa je dostačující.

Otázka č. 12: Trestní postih domácího násilí je dostatečně zajištěn trestním zákonem.

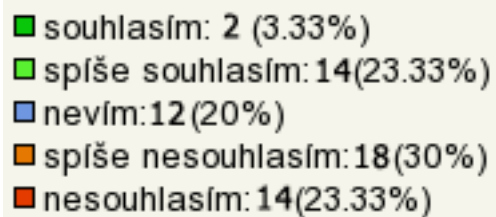
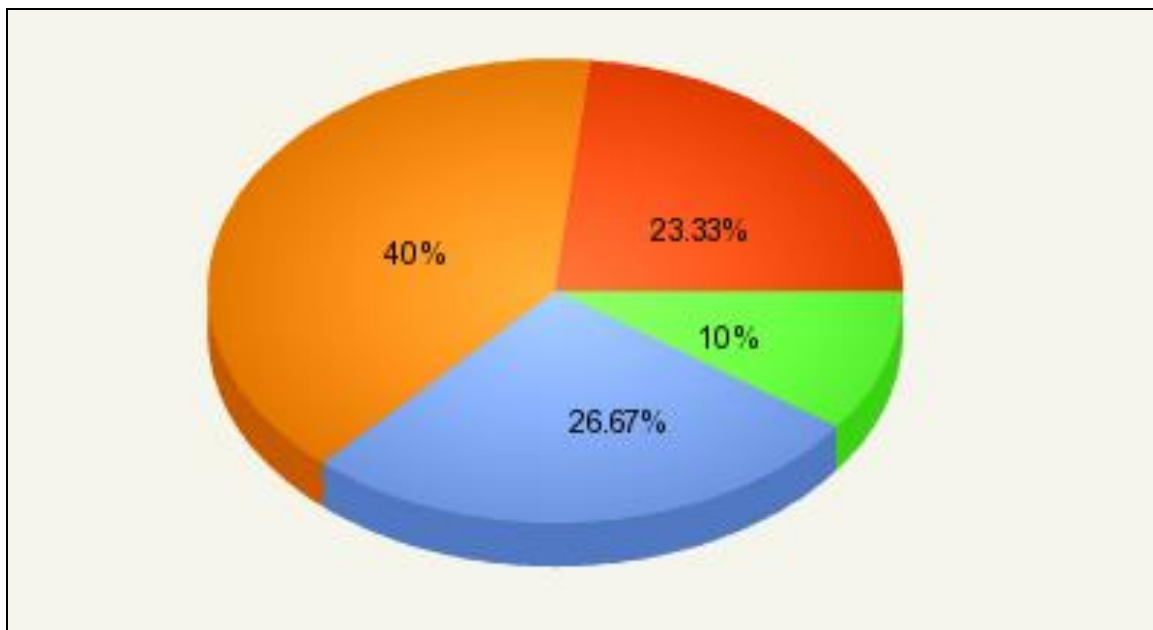
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 12

Graf k postoji obětí k trestnímu zákonu. Respondenti potvrzovali či vyvraceli tvrzení.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) s tvrzením, že trestní postih domácího násilí je dostatečně zajištěn trestním zákonem spíše nesouhlasilo 30% (18 respondentů); 23,33% (14 respondentů) s tímto tvrzením nesouhlasilo; 23,33% (14 respondentů) s tímto tvrzením spíše souhlasilo a 3,33% (2 respondenti) s tímto tvrzením souhlasili.

Otázka č. 13: Danou legislativou jsem se cítil(a) být dostatečně chráněn(a).

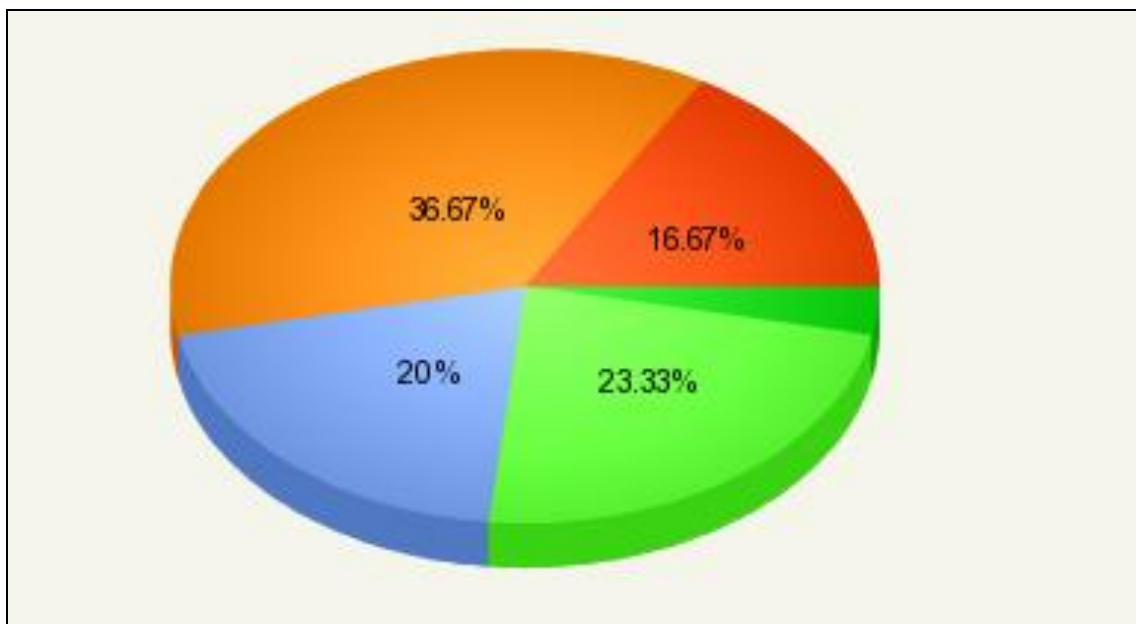
(Zdroj: Vlastní výzkum)

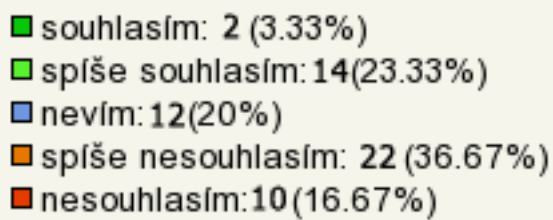
Graf č. 13

Graf k postoji oběti k legislativě z pohledu ochrany její osoby danou legislativou. Respondenti potvrzovali či vyvraceli tvrzení.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 23,33% (14 respondentů) uvedlo, že nesouhlasí s tvrzením, že se cítí být současnou legislativou chráněni před domácím násilím; 30% (18 respondentů) uvedlo, že se spíše cítí nedostatečně chráněni současnou legislativou; 23,33% (14 respondentů) uvedlo, že se spíše cítí současnou legislativou chráněni; 3,33% (2 respondenti) uvedli, že se současnou legislativou cítí chráněni a 20% (12 respondentů) nedokázalo na toto tvrzení odpovědět.

Otázka č. 14: Informace a osvěta společnosti k boji s domácím násilím dostačující.

(Zdroj: Vlastní výzkum)

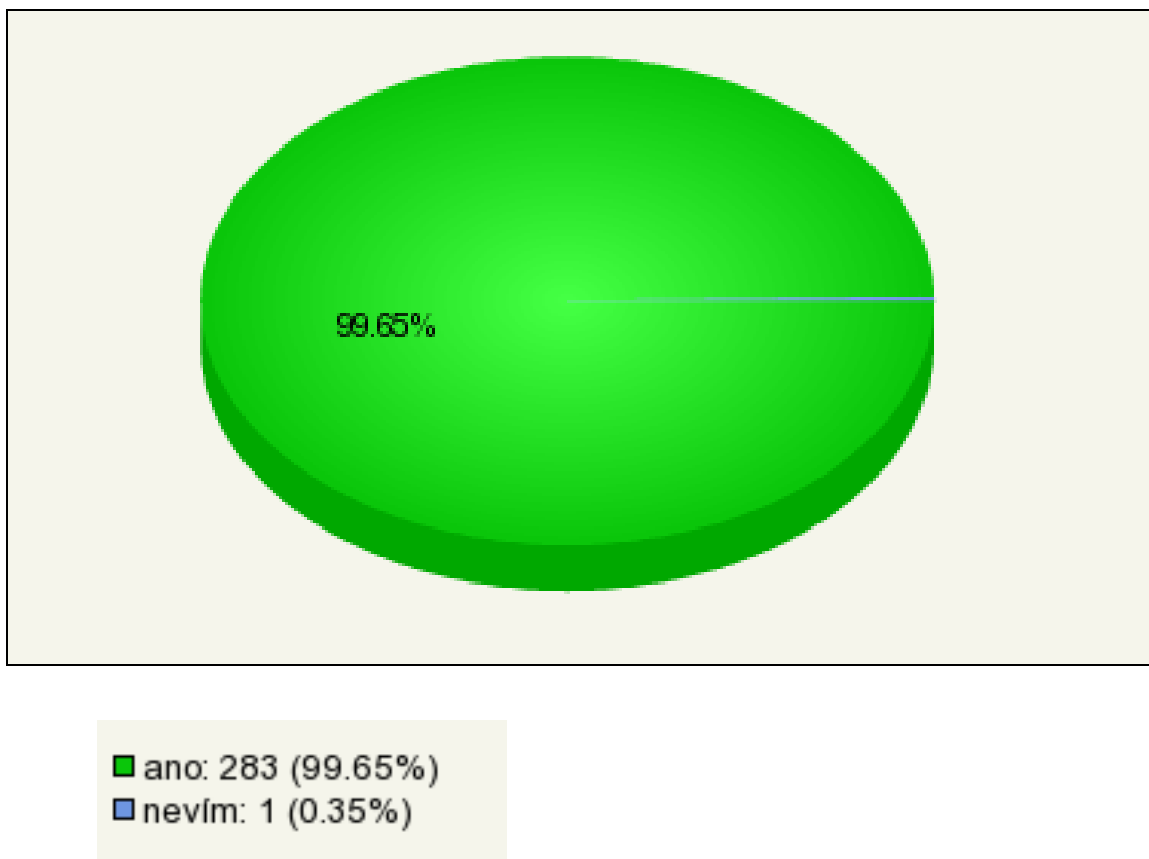
Graf č. 14

Graf č. 14 znázorňuje postoje obětí domácího násilí k informovanosti společnosti o problematice domácího násilí a jejího řešení. Respondenti potvrzovali či vyvraceli tvrzení.

Z celkového počtu respondentů osob postižených domácím násilím (60 osob) 36,67% (22 respondentů) spíše nesouhlasila s tvrzením, že informovanost a osvěta veřejnosti o problematice domácího násilí je dostatečná; 16,67% (10 respondentů) uvedlo, že informovanost společnosti je nedostatečná; 23,33% (14 respondentů) uvedlo, že spíše souhlasí s tím, že je společnost dostatečně o problematice domácího násilí informována; 3,33% (2 respondenti) uvedli, že souhlasí s tvrzením, že je společnost o dané problematice informována a 20% (12 respondentů) nedovedlo na dané tvrzení odpovědět.

3.7 Výzkumná data dotazníku pro veřejnost

Otázka č. 1 : Víte co si představit pod pojmem Domácí násilí?

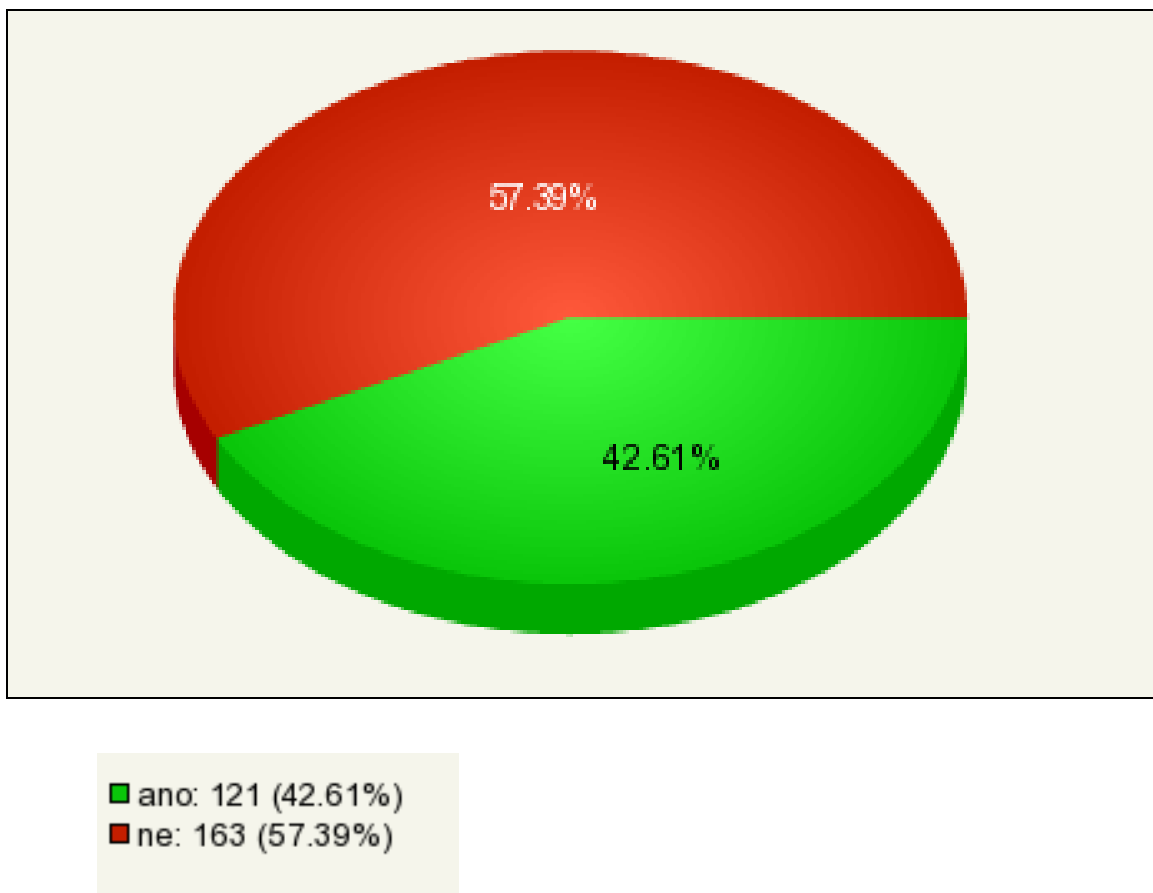
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 15

Otázka na zjištění, zda široká veřejnost ví nebo si umí představit, co to domácí násilí je.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 99,65% (283 respondentů) uvedlo, že ví, co je domácí násilí, 0,35% (1 respondent) uvedl, že o této problematice neví.

Otázka č. 2: Setkal(a) jste se Vy osobně s domácím násilím?

(Zdroj: Vlastní výzkum)

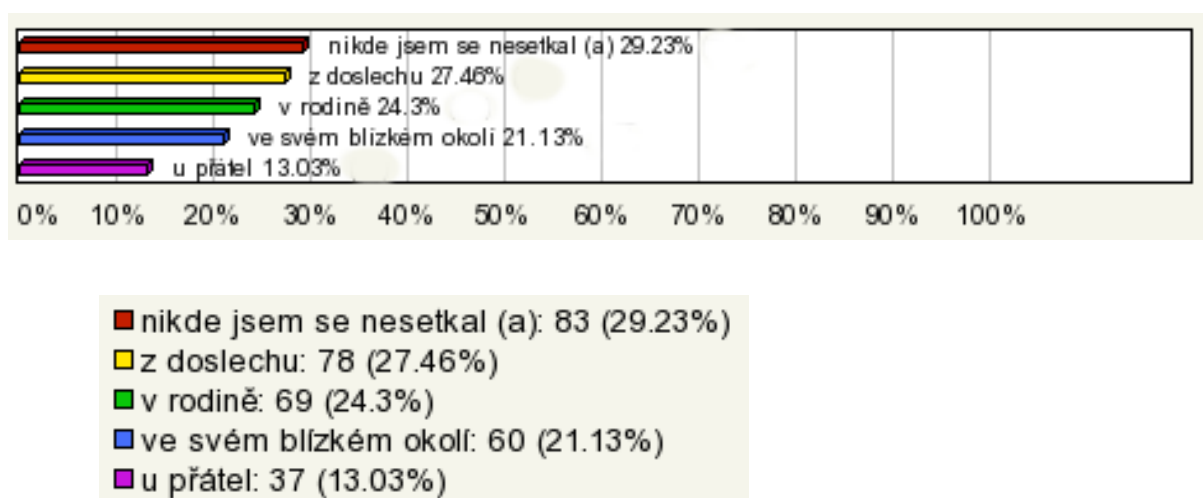
Graf č. 16

Graf č. 2 znázorňuje, zda se respondent setkal s domácím násilím.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 57,39% (163 respondentů) se s domácím násilím nesetkalo a 42,61% (121 respondentů) se s domácím násilím setkalo.

Otázka č. 3: Kde jste se setkal(a) s domácím násilím?

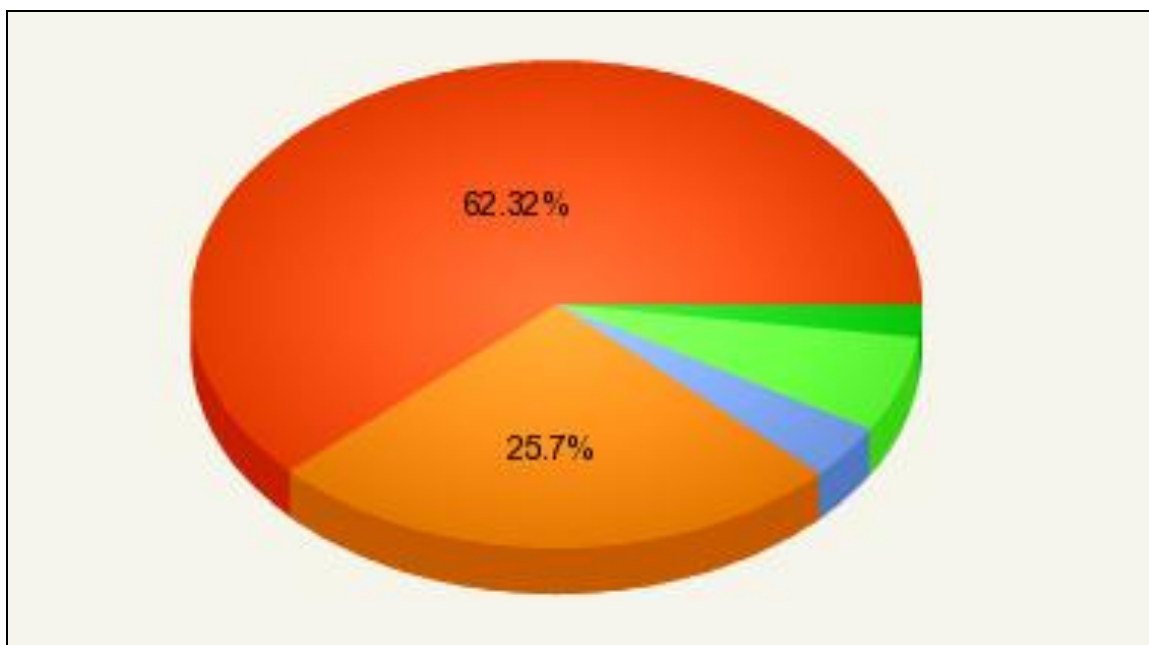
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 17

Graf č. 17 znázorňuje, v jakém případě se respondent setkal s domácím násilím. Překvapením je porovnání grafu č. 16 a č. 17, kde v grafu č. 16 odpovědělo 163 respondentů, že se s domácím násilím nikdy nesetkalo, ovšem v grafu č. 17, kde si respondent mohl na otázku, kde se setkal s domácím násilím, vybrat z několika variant, pouhých 83 respondentů zaškrtnulo variantu, že se nikdy nesetkalo s domácím násilím. Názor autora na tento rozdíl je ten, že respondent nesprávně pochopil otázku náležící ke grafu č. 16 a při zaškrťování záporné odpovědi nebylo bráno v potaz, že by se respondent mohl setkat s domácím násilím nepřímo – jako pozorovatel, z doslechu a podobně.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 29,23% (83 respondentů) uvedlo, že se nikde nesetkal s domácím násilím; 27,46% (78 respondentů) uvedlo, že se setkalo s domácím násilím z doslechu; 24,3% (69 respondentů) se setkalo s domácím násilím v rodině; 21,13% (60 respondentů) se setkalo s domácím násilím v blízkém okolí a 13,03% (37 respondentů) se setkalo s domácím násilím u svých přátel.

Otázka č. 4: Domácí násilí by nemělo být věcí veřejnou, měli by si tento problém lidi řešit sami v soukromí.

■ souhlasím: 6 (2.11%)
■ spíše souhlasím: 18 (6.34%)
■ nevím: 10 (3.52%)
■ spíše nesouhlasím: 73 (25.7%)
■ nesouhlasím: 177 (62.32%)

(Zdroj: Vlastní výzkum)

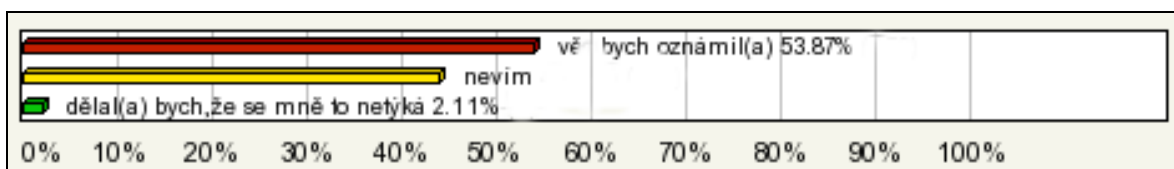
Graf č. 18

U otázky ke grafu č. 18 respondenti potvrzovali či vyvraceli tvrzení, že domácí násilí se netýká veřejnosti, ale tento problém by si aktéři domácího násilí měli řešit sami mezi sebou.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 62,32% (177 respondentů) uvedlo, že nesouhlasí s tím, aby se problematika domácího násilí týkala samotných aktérů a veřejnost se tím neměla zabývat; 25,7% (73 respondentů) uvedlo, že s tímto tvrzením spíše nesouhlasí; 6,34% (18 respondentů) uvedlo, že by tato problematika měla být spíše věcí soukromou;

2,11% (6 respondentů) uvedlo, že by domácí násilí mělo být věcí jen aktérů domácího násilí a 3,52% (10 respondentů) neví, zda by problematika měla být věcí soukromou nebo i věcí veřejnosti.

Otázka č. 5: V případě, že vy sám (sama) jste se setkal(a) s domácím násilím:

■ vě bych oznámil(a): 153 (53.87%)
 ■ nevím: 125 (44.01%)
 ■ dělal(a) bych, že se mně to netýká: 6 (2.11%)

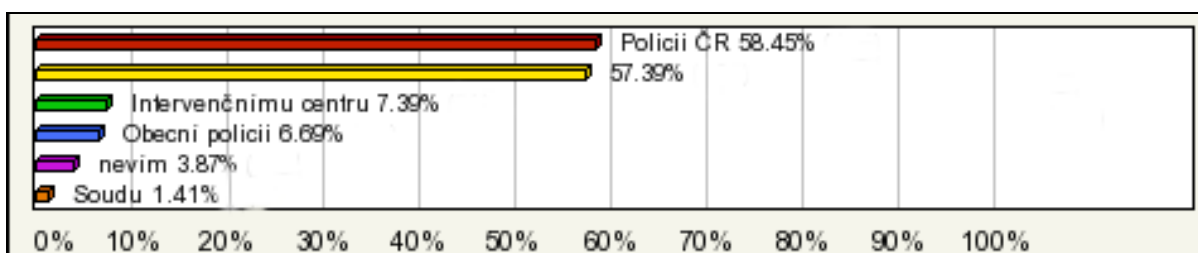
(Zdroj: Vlastní výzkum)

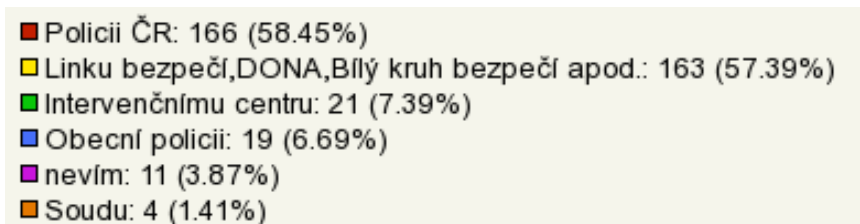
Graf č. 19

Graf č. 19 znázorňuje postoj veřejnosti, jak by se zachovala v případě, že by se setkali s domácím násilím.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) by 53,87% (153 respondentů) to oznámila příslušným organizacím; 44,01% (125 respondentů) neví, jestli by věc oznámili nebo ne a 2,11% (6 respondentů) by věc neoznámili, dělali by, že se jich to netýká.

Otázka č. 6: V případě Vaší pomoci oběti domácího násilí bych se obrátil(a):

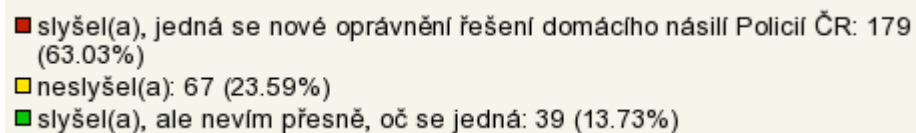
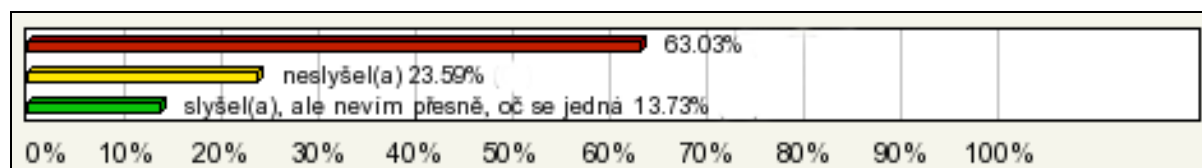
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 20

Graf č. 20 zaznamenává, kam by se respondent z řad veřejnosti obrátil, když by chtěl pomoci oběti domácího násilí. Na výběr bylo z několika možností.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) nejvíc respondentů by se obrátilo o pomoc na Policii ČR – celkem 58,45% (166 respondentů); 57,39% (163 respondentů) by se obrátilo na organizace například DONA, Bílý kruh bezpečí, Linka bezpečí a podobně; 7,39% (21 respondentů) by se obrátilo na Intervenční centrum; 6,69% (19 respondentů) by se obrátilo na Obecní policii; 1,41% (4 respondenti) by se obrátili přímo na soud a 3,87% (11 respondentů) neví, kam se o pomoc obrátit.

Otázka č. 7: O institutu vykázání jsem:

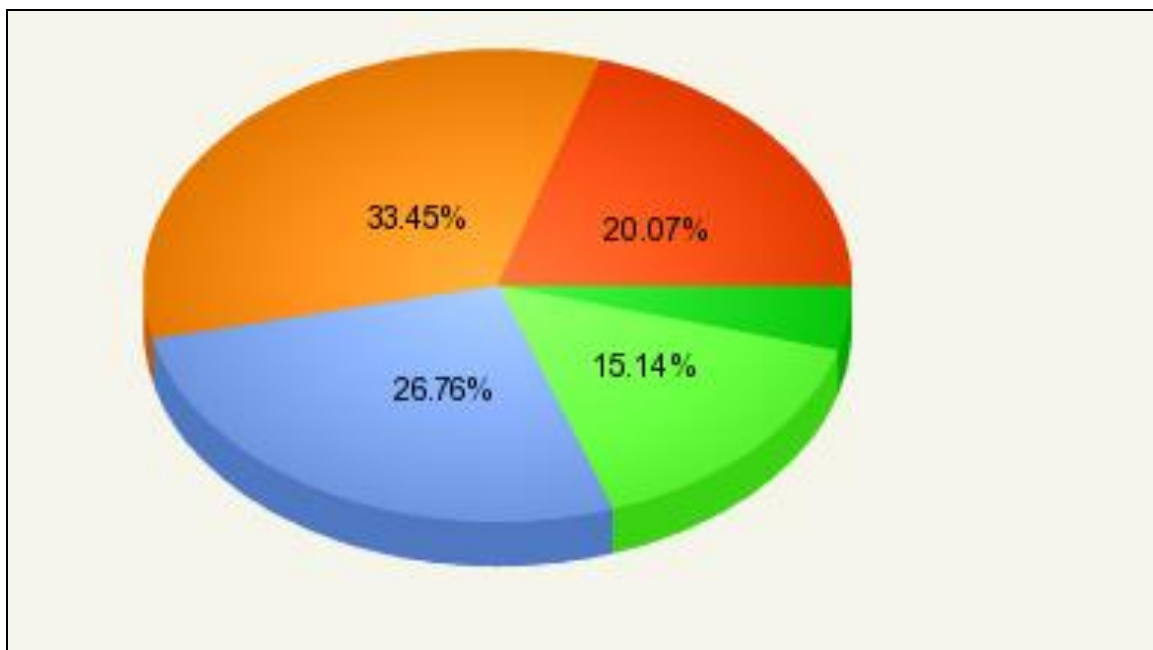
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 21

Graf č. 21 vykazuje informovanost veřejnosti o tom, že existuje institut vykázání.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 63,03% (179 respondentů) ví o tom, že se jedná o nové oprávnění Policie ČR při řešení domácího násilí; 23,59% (67 respondentů) o tomto institutu neslyšeli a 13,73% (39 respondentů) uvedlo, že o institut vykázání slyšeli, ovšem neví, co to v praxi znamená.

Otázka č. 8: Trestní postih domácího násilí je dostatečně zajištěn trestním zákonem.

(Zdroj: Vlastní výzkum)

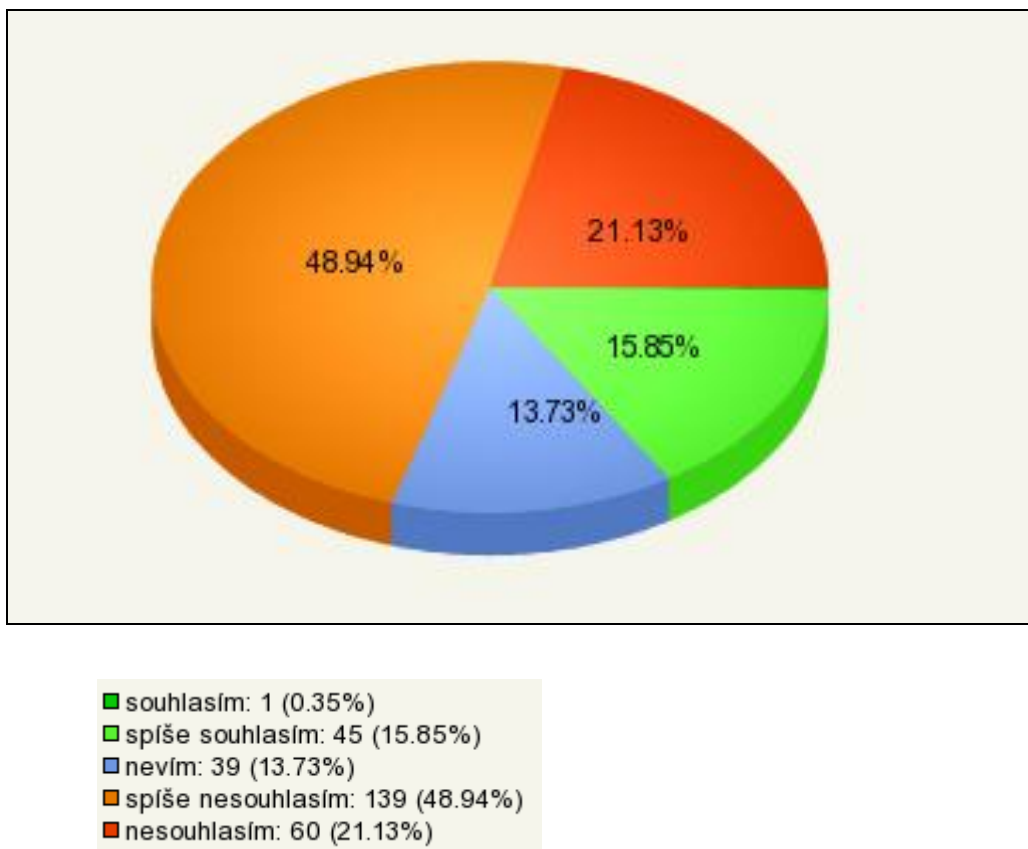
Graf č. 22

■ souhlasím: 13 (4.58%)
■ spíše souhlasím: 43 (15.14%)
■ nevím: 76 (26.76%)
■ spíše nesouhlasím: 95 (33.45%)
■ nesouhlasím: 57 (20.07%)

Graf č. 22 znázorňuje souhlas či nesouhlas veřejnosti s výrokem, že trestní postih domácího násilí je dostatečně zajištěn trestním zákonem.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 33,45% (95 respondentů) s tímto výrokem spíše nesouhlasili; 20,07% (57 respondentů) s tímto výrokem zcela nesouhlasili; 15,14% (43 respondentů) s tímto výrokem spíše souhlasilo; 4,58% (13 respondentů) s tímto výrokem zcela souhlasilo a 26,76% (76 respondentů) neví.

Otázka č. 9: Informace a osvěta společnosti k boji s domácím násilím je dostačující.

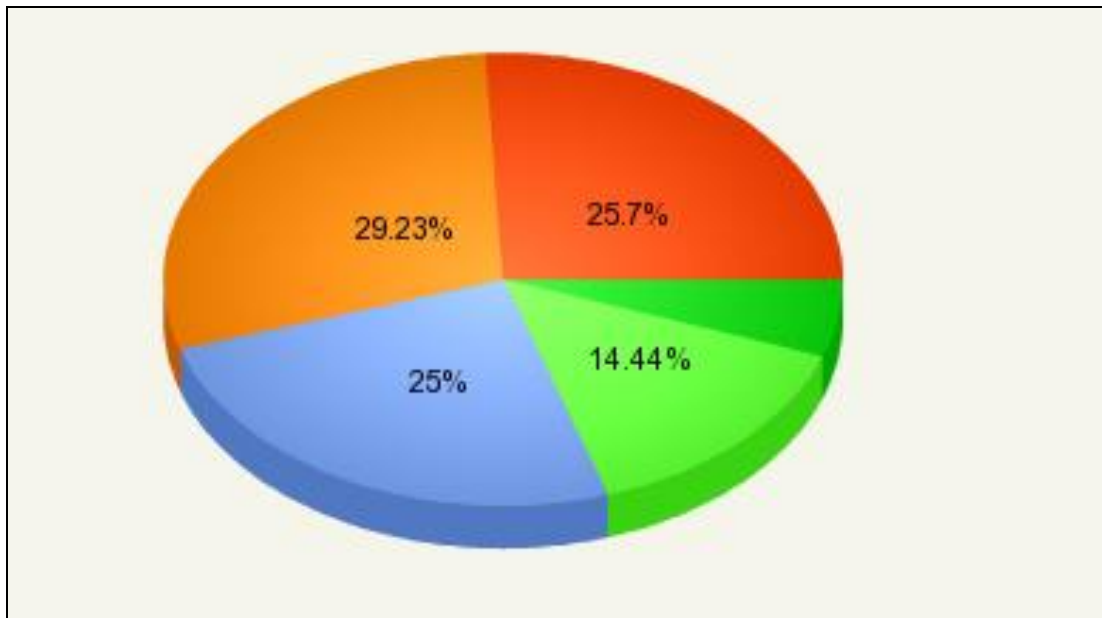
(Zdroj: Vlastní výzkum)

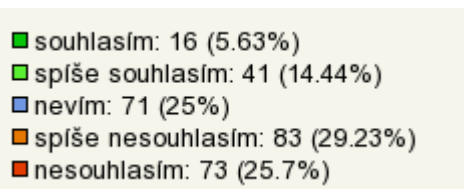
Graf č. 23

Graf č. 23 znázorňuje postoj veřejnosti k tomu, jak jsou informace, které se na veřejnost dostávají k problematice domácího násilí dostačující a zda je dostačující osvěta veřejnosti k této problematice. Respondenti potvrzují nebo vyvrací tvrzení, že informace a osvěta společnosti k boji s domácím násilím je dostačující.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 48,94% (139 respondentů) spíše s tímto tvrzením nesouhlasí; 21,13% (60 respondentů) s tímto tvrzením zcela nesouhlasí; 15,85% (45 respondentů) s tímto tvrzením spíše souhlasí; 0,35% (1 respondent) s tímto tvrzením zcela souhlasí a 13,73% (39 respondentů) neví.

Otázka č. 10: Současná legislativa chrání oběti domácího násilí přímo při útoku.

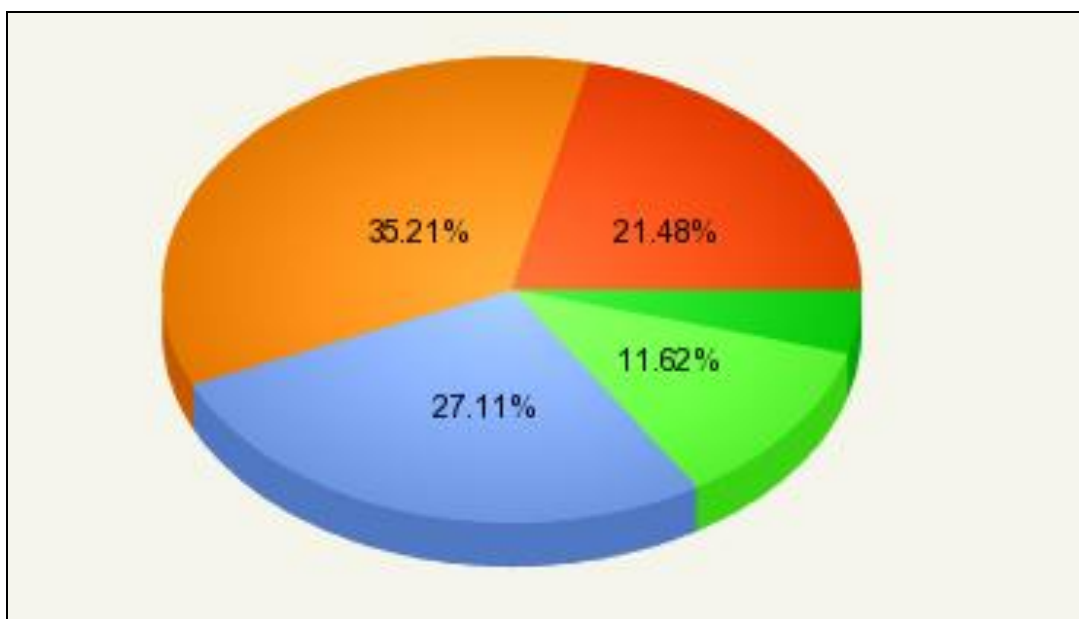
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 24

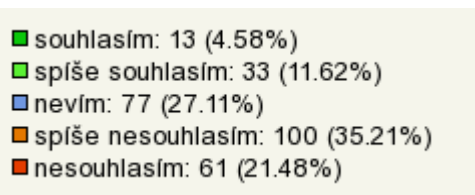
Graf č. 23 znázorňuje postoj veřejnosti k tomu, jak současná legislativa chrání oběti domácího násilí přímo při útoku. Respondenti potvrzují nebo vyvrací tvrzení, že současná legislativa chrání oběti domácího násilí přímo při útoku.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 19,23% (83 respondentů) spíše s tímto tvrzením nesouhlasí; 25,7% (73 respondentů) s tímto tvrzením zcela nesouhlasí; 14,44% (41 respondentů) s tímto tvrzením spíše souhlasí; 5,63% (16 respondentů) s tímto tvrzením zcela souhlasí a 25% (71 respondentů) neví.

Otázka č. 11: Současná legislativa chrání oběti domácího násilí i po ukončení vztahu s pachatelem domácího násilí.

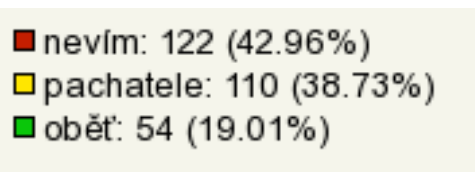
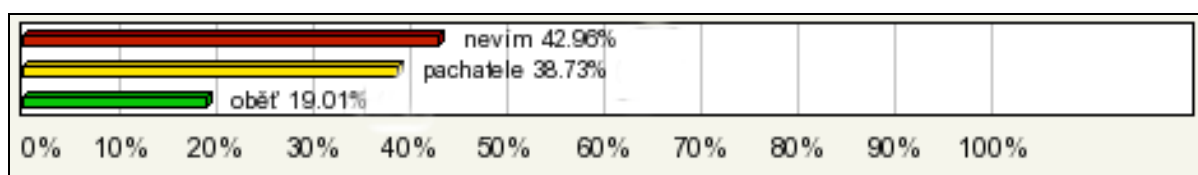
(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 25

Graf č. 25 znázorňuje postoj veřejnosti k tomu, jak současná legislativa chrání oběti domácího násilí po ukončení vztahu s násilnou osobou. Respondenti potvrzují nebo vyvrací tvrzení, že současná legislativa chrání oběti domácího násilí i po ukončení vztahu s pachatelem domácího násilí.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 35,21% (100 respondentů) spíše s tímto tvrzením nesouhlasí; 21,48% (61 respondentů) s tímto tvrzením zcela nesouhlasí; 11,62% (33 respondentů) s tímto tvrzením spíše souhlasí; 4,58% (13 respondentů) s tímto tvrzením zcela souhlasí a 21,48% (61 respondentů) neví.

Otázka č. 12: Současná legislativa chrání více:

(Zdroj: Vlastní výzkum)

Graf č. 26

Graf č. 26 znázorňuje postoj veřejnosti k tomu, zda současná legislativa chrání pachatele nebo oběť domácího násilí.

Z celkového počtu respondentů osob z řad veřejnosti domácím násilím (284 respondentů) 38,73% (110 respondentů) uvedlo, že současná legislativa chrání více pachatele domácího násilí; 19,01% (54 respondentů) uvedlo, že legislativa chrání více oběť domácího násilí a 42,96% (122 respondentů) neví, zda legislativa chrání více oběť nebo pachatele domácího násilí.

3.8 Potvrzení či vyvrácení hypotéz

3.8.1 Hypotézy vztahující se k obětem domácího násilí

Oběť nevyhledá pomoc, protože neví kam se má obrátit nebo nemá důvěru v pomáhající organizace.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že polovina respondentů z řad obětí domácího násilí vyhledala pomoc a polovina respondentů pomoc nevyhledala. Uvedená hypotéza **byla** potvrzena, protože nadpoloviční počet respondentů uvedlo, že nemá důvěru v to, že by jim někdo mohl pomoci nebo neví, kam se o pomoc obrátit. Ověřením této hypotézy se zabývala především otázka č. 8.

Legislativa k domácímu násilí není dostatečně publikována (zveřejňována), je nedostatečná osvěta veřejnosti.

Tuto hypotézu ověřovala především otázka č. 14, kdy nadpoloviční počet respondentů uvedl, že veřejnost není dostatečně informována o problematice domácího násilí, čímž **byla** hypotéza potvrzena.

S otázkou souvisí i otázky 8, 11, 12, 13, kdy na otázky související s danou legislativou velký počet respondentů z řad obětí domácího násilí (20% a více respondentů) nedokázalo odpovědět, což značí nedostatečnou osvětu a informovanost o dané problematice.

Současná legislativa dostatečně chrání oběti domácího násilí.

Tato hypotéza **nebyla** potvrzena. Na ověření této hypotézy byly zaměřeny otázky č. 11, 12 a 13, kdy nadpoloviční počet respondentů se cítí být nedostatečně danou legislativou chráněni.

3.8.2 Hypotézy vztahující se k veřejnosti

Veřejnost ví, jak obětem domácího násilí pomoci (kde může vyhledat pomoc), ale nechce se do problému plést.

V dotazníkovém šetření více než polovina respondentů z řad veřejnosti uvedlo, že ví, kam se o pomoc oběti domácího násilí obrátit. Dále z dotazníkového šetření vyplynulo, že problematika domácího násilí by měla být věcí veřejnou a neměli si ji aktéři řešit sami, proto by obětem domácího násilí pomohli. Na ověření této hypotézy byla zaměřena otázka č. 4 a 6.

Tato hypotéza **byla** potvrzena z poloviny – **bylo** potvrzeno, že veřejnost ví, kam se o pomoc obětem domácího násilí obrátit, ale **nebylo** potvrzeno, že se veřejnost do problému aktéru domácího násilí nechce plést.

Legislativa k domácímu násilí není dostatečně publikována (zveřejňována), nedostatečná osvěta veřejnosti.

Tuto hypotézu ověřovala především otázka č. 9, kde nadpoloviční počet respondentů z řad veřejnosti odpovědělo, že je veřejnost nedostatečně informována o problematice domácího násilí. Tato hypotéza **byla** potvrzena. Nepřímo s ní souvisely i otázky související s legislativou k problematice domácího násilí č. 8, 10, 11, 12, kdy větší počet respondentů z řad veřejnosti (více než 20% u otázek 8, 10, a 11 a u otázky č. 12 více než 40% respondentů) nedokázalo odpovědět, což značí nedostatečnou osvětu a informovanost o dané problematice.

Současná legislativa dostatečně chrání oběti domácího násilí.

Tato hypotéza **nebyla** potvrzena. Na ověření této hypotézy byly zaměřeny otázky č. 10, 11, 12 a také č. 8, kdy nadpoloviční počet respondentů z řad veřejnosti uvedlo, že daná legislativa nedostatečně chrání oběti domácího násilí.

3.9 Shrnutí výsledků

K zjištění výsledků bylo použito metody pomocí dotazníkového šetření, které bylo efektivní, co se týče časového hlediska k potřebnému získání respondentů a to především z řad obětí domácího násilí, jelikož tato problematika je velmi citlivá a získat respondenty v těchto řadách je velmi obtížné. Výzkumný vzorek z řad obětí domácího násilí splnil očekávání; výzkumný vzorek z řad veřejnosti jej předčil.

Z provedeného dotazníkového šetření bylo zjištěno, že o celospolečenské problematice domácího násilí stále není veřejnost dostatečně informována. Dále bylo zjištěno, že je nedostatečná osvěta společnosti i samotných obětí domácího násilí o tom, jak obětem domácího násilí pomoci, kam se oběti domácího násilí i ti, kteří těmto lidem chtějí pomoci, můžou obrátit o pomoc.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že veřejnost i oběti domácího násilí současnou legislativu směřující k pomoci obětem domácího násilí vidí jako nedostačující k ochraně obětí domácího násilí a více chrání pachatele domácího násilí než jeho oběť. Tento výsledek bych viděla jako důsledek toho, že není veřejnost hlouběji seznámena s danou legislativou (např. veřejnost ví o institutu vykázání, ovšem už neví podmínky tohoto institutu. Často neví, že pachatel může být Policií vykázán na dobu deset dní a že tuto dobu lze prodloužit a podobně).

4 Závěr

Problematicke domácího násilí se v poslední době věnuje více pozornosti, tento problém už není soukromým problémem samotných aktérů domácího násilí, ale je to problém celospolečenský.

Vznikají nová centra, která se zabývají pomocí obětem domácího násilí a probíhá školení odborných pracovníků pomáhajících profesí (jako jsou policisté, sociální pracovníci, zdravotníci a podobně), aby znali hlouběji problematiku domácího násilí a možnost řešení či pomoci jeho obětem (i v současné době se často setkáváme s tím, že například zdravotní sestra neví, že existují trestné činy, které se danou problematikou zabývají a že je možnost řešení situace oběti i jinak, než „jen“ ošetřením zranění způsobeného násilím).

Jak je patrné z praktické části bakalářské práce, stále veřejnost i samotné oběti domácího násilí hlouběji neznají tuto problematiku a to především možnosti pomoci obětem domácího násilí. Všeobecně není úzce známa daná legislativa k této problematice, například Novela trestního zákona, kde jsou trestné činy přímo související s touto problematikou, institut vykázání – jeho možnosti, podmínky a podobně. Což potvrzuje hypotéza dotazníkového šetření praktické části. Bylo by zapotřebí více kampaní a to především v médiích, které by problematiku domácího násilí více přiblížili veřejnosti. Aby veřejnost věděla, jak se mají oběti domácího násilí tomuto bránit, že existuje legislativa a organizace, které pomáhají obětem domácího násilí i organizace, které se zabývají pachatelem domácího násilí.

Důležitá je i prevence domácího násilí, osvěta by měla začínat již mezi dětmi ve školách, vždyť i ti se stávají obětí domácího násilí a často si s tímto problémem neumí poradit. Osvěta v této problematice by mohla v budoucnu pomoci jejich vlastním vztahům bez pocitu bezradnosti, ponížení a bolesti.

Obětí domácího násilí se může stát kdokoliv z nás, nezáleží na pohlaví, věku, vzdělání. Každý člověk je individuální, každý má jiné potřeby, cítění a pro každou oběť domácího násilí existuje individuální přístup řešení její situace. Důležitý je přístup

každého z nás, nesmíme „zavírat oči“ před tím, že někomu z nás v blízkém okolí je ubližováno. Musíme se vymanit z vlastní pohodlnosti zabývat se někým druhým a lhostejností vůči lidem ve svém okolí.

5 Seznam literárních pramenů

1. BENTOVIN, Arnon. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. vyd. Grada 1998. ISBN 80-7169-629-3
2. Bílý kruh bezpečí o.s. *Metodický rámec práce intervenčních center a podpora jejich vzniku*. vyd. Bílý kruh bezpečí r. 2007. ISBN 978-80-239-9448-3
3. CENTRY, William Doyle. *O lásce a hněvu*. vyd. IKAR r. 2007. ISBN 978-80-249-0877-9
4. CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí*. vyd. Albatros r. 2007. ISBN 978-80-00-01550-7
5. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. vyd. Euronion s.r.o. r. 1998. ISBN: 80-85858-70-3
6. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů, příručka pro pomáhající profese*. vyd. Grada r. 2007. ISBN 978-80-247-2014-2
7. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky, Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. vyd. Grada r. 2008. ISBN 978-80-247-2207-8
8. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Děti a domácí násilí*. Právo a rodina, č. 11/2009-11. Ročník, vyd. Linde ISSN 1212-866X
9. DUFKOVÁ, Ivana. ZLÁMAL, Jiří. *Domácí násilí se zaměřením a problematiku obětí*. vyd. Agis 2005
10. Kolektiv autorů. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. vyd. Triton Praha r. 2006. ISBN 80-7254-914-6

11. MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. POKORNÁ, Dana. TOUFAROVÁ Marie. *Partnerské násilí*. vyd. Linde r. 2007. ISBN 978-80-86131-76-4
12. NOVOTNÝ, František a kolektiv. *Trestní zákoník 2010*, vyd. Eurounion Praha, ISBN 978-80-7317-084-4
13. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. vyd. Portál r. 2004. ISBN 80-7178-802-3
14. VOŇKOVÁ, Jiřina. MACHÁČKOVÁ, Radka a kol. *Domácí násilí právní minimum pro lékaře*. vyd. proFerm 2003. ISBN 80-239-2106-1
15. VOŇKOVÁ, Jiřina. HUŇKOVÁ, Markéta. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. vyd. proFerm r. 2004. ISBN 80-239-2106-1
16. Vyd. Centrum sociálních služeb Praha, Sborník textů zaměřených na problematiku domácího násilí. r. 2010
17. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
18. Zákon č. 200/1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

6 Seznam internetových odkazů

1. <http://www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa/60-narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2010-2014.html> [citováno 2011-02-23]
2. <http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/myty-o-domacim-nasili/> [citováno 2011-03-01]
3. intranet MV: http://ppportal.pcr.cz/svsps_2/index.htm [datum vložení 2011-03-20]
4. <http://www.profem.cz/clanky/?x=2099105> [datum vložení 2011-03-25]
5. intranet MV: <http://www.ov.sm/Ruzne/DN/obs/215a.htm> [datum vložení 2011-03-30]